

OSOBY

(V POŘADÍ, V JAKÉM PŘICHÁZEJÍ NA SCÉNU)

THOMASINA COVERLYOVÁ, TŘINÁCT, POZDĚJI ŠESTNÁCT LET

**SEPTIMUS HODGE, JEJÍ DOMÁCÍ UČITEL, DVAADVACET,
POZDĚJI PĚTADVACET LET**

JELLABY, KOMORNÍK V NEJLEPŠÍCH LETECH

EZRA CHATER, BÁSNÍK, JEDENATŘICET

RICHARD NOAKES, ZAHRADNÍ ARCHITEKT

VE STŘEDNÍCH LETECH

LADY CROOMOVÁ, MEZI TŘICETI A ČTYŘICETI

KAPITÁN BRICE, DŮSTOJNÍK KRÁLOVSKÉHO NÁMOŘNICTVA,

MEZI TŘICETI A ČTYŘICETI

HANA JARVISOVÁ, SPISOVATELKA, KE ČTYŘICÍTCE

CHLOE COVERLYOVÁ, OSMNÁCT LET

BERNARD NIGHTINGALE, UČENEC, KE ČTYŘICÍTCE

VALENTIN COVERLY, PĚTADVACET AŽ TŘICET

GUS COVERLY, PATNÁCT LET

AUGUSTUS COVERLY, PATNÁCT LET

PRVNÍ DĚJSTVÍ

PRVNÍ OBRAZ

Pokoj značně velkého venkovského sídla v Derbyshire v dubnu roku 1809. Je otevřený do zahrady.

V dnešní době bychom takovýto dům nazvali zámek. Čelní stěnu tvoří převážně vysoká, souměrná okna bez závěsů, z nichž jedno nebo i dvě mohou sloužit jako dveře. Exteriér za nimi není třeba zmiňovat ani ukazovat. Postupně se dovídáme, že zámek stojí v typickém anglickém parku své doby. Můžeme z něj vidět náznak, ale postačí světlo, vzduch, obloha. Pokoj vypadá pustě, navzdory velkému stolu, který zabírá jeho střed. Stůl, židle s rovnými opěradly a kreslicí či čtenářský pulpit, jediný další kus nábytku, byly by dnes sběratelskými raritami, ale zde, na holé dřevěné podlaze bez koberce, připomínají pouze učebnu - jako takové se dnes také pokoje užívá. Veškerá elegance je ryze architektonické povahy a působivé je toliko měřítko. V každé z postranních stěn jsou dveře. Jsou zavřené, ale jedny ze skleněných dveří do zahrady jsou otevřeny do jasného, leč bezlunečného dopoledne. V místnosti jsou dvě osoby, každá zvlášť zaměstnána svými knihami, papíry a psacími potřebami. Žačkou je třináctiletá Thomasina Coverlyová. Jejím učitelem je dvaadvacetiletý Septimus Hodge. Oba před sebou mají otevřenou knihu. Thomasina tenkou učebnicí matematiky. Septimus se sklání nad novotou zářící, nádhernou tlustou bichlí kvartového formátu, marnivou záležitostí s tkaničkami na stažení zavřené knihy. Volné listy papíru a další propířety má uloženy v tuhých deskách, které se také zavazují tkanicemi. Jako těžítka používá Septimus ospalou želvu. Na stole leží ještě staromódní teodolit a hromádka dalších knih.

THOMASINA Co je to karnální objetí, Septime?

SEPTIMUS Karnální objetí je jistý způsob, jak uchopit do náručí půlku hovězího.

THOMASINA Toť vše?

SEPTIMUS Ne... také uchvácení skopového plecka, pevné sevření srnčí kýty, objetí tetřeva... caro, carnis; femininum; maso.

THOMASINA Je to hřích?

SEPTIMUS Nikoli nezbytně, milá slečno, je-li však karnální objetí hříchem, pak je to hřích těla, quod erat demonstrandum. Probírali jsme caro v našich Galských válkách - „Britové žijí o mléku a masu“ - „lacte et carne vivunt“. Mrzí mne, že sémě padlo na kamenitou půdu.

THOMASINA Nebyl to hřích Onanův, Septime?

SEPTIMUS Ano. Učil ženu svého bratra latinsky, ale nebyla z toho o nic moudřejší než předtím. Měl jsem za to, že už nacházíte důkaz pro velkou Fermatovu větu.

THOMASINA Je to moc těžké, Septime. Budete mi muset ukázat, jak na to.

SEPTIMUS Kdybych věděl, jak na to, neptal bych se vás. Fermatova velká věta zaměstnává lidi už sto padesát let a já doufal, že vás zaměstná alespoň na tak dlouho, než si přečtu páně Chaterovu báseň k počtě lásky, rozptylován toliko jejími vlastními absurdnostmi. Vidím však, že ve vaší algebře může být více karnálnosti než v *Divanu Erótovu* pana Chatera.

THOMASINA Ach, to nebyla má algebra. Slyšela jsem, jak Jellaby říká kuchařce, že paní Chaterovou přistihli v besídce v karnálním objetí.

SEPTIMUS *(po pauze)* Skutečně? A s kým, to náhodou neřekl?

(Thomasina nad tím zachmuřeně přemítá.)

THOMASINA Jak to myslíte, s kým?

SEPTIMUS Správně. S čím? Absurdní myšlenka. Kdo s tím klepem přišel?

THOMASINA Pan Noakes.

SEPTIMUS Pan Noakes!

THOMASINA Tatínkův zahradní architekt. Vyměřoval právě zahradu, když spatřil v besídce - tím svým dalekohledem - paní Chaterovou v karnálním objetí.

SEPTIMUS A vy mi chcete říct, že to pan Noakes řekl komorníkovi?

THOMASINA Ne. Pan Noakes to řekl panu Chaterovi. Jellabymu to řekl podkoní, který slyšel, jak to pan Noakes říká panu Chaterovi na dvoře před stájí.

SEPTIMUS Takže až doposud o tom ví pouze pan Noakes, zahradní architekt, podkoní, komorník, kuchařka a samozřejmě pan Chater.

THOMASINA A ještě Arthur, který cídil stříbro, a podomek. A teď taky vy.

SEPTIMUS Jistěže. Co ještě řekl?

THOMASINA Pan Noakes?

SEPTIMUS Ne, pan Noakes ne. Jellaby. Slyšela jste Jellabyho, když to říkal kuchařce.

THOMASINA Kuchařka ho okřikla, sotva s tím začal. Jellaby nevěděl, že mi dovolila dojít včerejší králičí paštiku, než půjdu na hodinu. Myslím, že ke mně nejste upřímný, Septime. Besídka přece není žádná spížírna.

SEPTIMUS Nikdy jsem netvrdil, že má vysvětlení jsou vyčerpávající.

THOMASINA Karnální objetí znamená líbání?

SEPTIMUS Ano.

THOMASINA A uchvácení paní Chaterové do náručí?

SEPTIMUS Ano. Takže Fermatova velká věta -

THOMASINA Já jsem si to myslela. Že se nestydíte!

SEPTIMUS Já, milá slečno?

THOMASINA Když mi nevysvětlíte skutečný význam slov, kdo mě to naučí?

SEPTIMUS Ach. Ano, stydím se. Karnální objetí je pohlavní styk, což značí zasunutí mužského pohlavního orgánu do ženského pohlavního orgánu za účelem rozmnožování a požitku. Fermatova velká věta naproti tomu tvrdí, že když x , y a z jsou přirozená čísla umocněná na entou, součet prvních dvou se nikdy nemůže rovnat třetímu, je-li n větší než dva.

THOMASINA Brrrrrr!

SEPTIMUS Nicméně tak zní tato věta.

THOMASINA Je to odporné a nepochopitelné. Až budu dost velká, abych to mohla praktikovat sama, vždycky si přitom vzpomenu na vás.

SEPTIMUS Mnohokrát děkuji, milá slečno. Sešla už dnes paní Chaterová dolů?

THOMASINA Ne. Povězte mi toho o pohlavním styku víc.

SEPTIMUS O pohlavním styku se už nic víc povědět nedá.

THOMASINA Je to totéž, co láska?

SEPTIMUS Ach, to ne. Je to něco mnohem krásnějšího.

(Jedny z postranních dveří vedou do hudebního pokoje. Dveře se teď otevřou a vejde komorník Jellaby.)

Vyučuji, Jellaby.

JELLABY Prosím za prominutí, pane Hodgei, ale pan Chater říkal, že vám mám bez prodlení doručit jeho dopis.

SEPTIMUS Ach, toť jiná. *(Převzme dopis.)* Děkuji. *(Propouští Jellabyho.)* Děkuji vám.

JELLABY *(se nemá k odchodu)* Pan Chater mi nařídil, že mu mám přinést vaši odpověď.

SEPTIMUS Moji odpověď? (*Otevře dopis. Není v obálce jako takové, ale má „chlopeň“, která po zalepení a zapečetění plní stejnou službu. Nedbale přebal odklopí a čte.*) Takže má odpověď zní, že je mým zvykem a povinností k jeho lordstvu, abych se do tři čtvrtě na dvanáct věnoval výuce jeho dcery. Až skončím a bude-li pan Chater stále k dispozici, milerád za ním do - (*ověří si to v dopisu*) - do zbrojnice přijdu.

JELLABY Vyřídím mu to, děkuji, pane.

(*Septimus složí dopis a zastrčí ho mezi stránky Divanu Erótova.*)

THOMASINA Co je k obědu, Jellaby?

JELLABY Vařená šunka se zelím, milostivá slečno, a rýžový pudink.

THOMASINA Jé, to je fajn.

(*Jellaby odejde.*)

SEPTIMUS Tolik tedy k panu Noakesovi. Vydává se za gentlemana, filozofa pitoresknosti, vizionáře, který dokáže přenášet hory a vytvářet jezera, ale v zahradě se chová jako had.

THOMASINA Když mícháte rýžový pudink, Septime, šíří se v něm lžíce marmelády kolem dokola a zanechává za sebou červenou stopu jako obrázek meteoru v mém astronomickém atlasu. Když ale mícháte pozpátku, marmeláda se už zpátky nespojí. Opravdu, pudink toho vůbec nedbá a zůstane růžový. Nepřipadá vám to zvláštní?

SEPTIMUS Ne.

THOMASINA Mně tedy ano. Věci se od sebe nedají rozmíchat.

SEPTIMUS To už nejde. To by musel čas běžet pozpátku, a jelikož tak nečiní, musíme se promíchat stále kupředu, míchat za pochodu, vymíchat chaos z chaosu do chaosu, dokud není růžová zcela jednolitá, neměnná a nezměnitelná, a to jednou provždy. Tomu se říká svobodná vůle nebo taky sebeurčení. (*Zdvihne svoji želvu a položí ji o kousek dále, jako kdyby se zaběhla, na hromádku jakýchsi papírů, a napomene ji.*) Sed klidně!

THOMASINA Septime, myslíte, že Bůh je newtonián?

SEPTIMUS Etonián? Obávám se, že takřka určitě. Musíme požádat vašeho bratra, aby se na to přeptal.

THOMASINA Ne, Septime, newtonián. Septime! Nejsem náhodou první člověk, koho to napadlo?

SEPTIMUS Nejste.

THOMASINA Ještě jsem nedořekla.

SEPTIMUS „Jestliže se všechno, od nejbzdálenější planety až po nejmenší atom našeho mozku chová podle Newtonova zákona pohybu, co se pak stane ze svobodné vůle?“

THOMASINA Ne!

SEPTIMUS Boží vůle.

THOMASINA Ne.

SEPTIMUS Hřích.

THOMASINA (*posměšně*) Ne!

SEPTIMUS Tak prosím.

THOMASINA Kdybyste dokázal zastavit každický atom v jeho postavení a směru a kdyby vaše mysl dokázala obsáhnout všechny takto pozastavené děje a kdybyste byl skutečně, skutečně dobrý znalec algebry, mohl byste napsat vzorec pro veškerou budoucnost; ale i když nikdo tak chytřý, aby tohle dokázal, není, ten vzorec musí existovat tak jako tak, sám o sobě.

SEPTIMUS (*po pauze*) Ano. (*Pauza.*) Ano, pokud je mi známo, tak jste první, koho tohle napadlo. (*Pauza. S přemáháním.*) Fermat na okraj svého výtisku *Aritmetiky* napsal, že objevil podivuhodný důkaz své velké věty, ale okraj knihy byl příliš malý, než aby jej mohl pojmout. Poznámka byla nalezena až po jeho smrti a od toho dne po dnešek -

THOMASINA Aha! Už chápu! Odpověď je nabíledni.

SEPTIMUS Tentokrát zacházíte příliš daleko.

(*Dveře se prudce rozletí. Vstoupí Chater.*)

Pane Chatere! Můj vzkaz vám zřejmě nebyl doručen. Budu volný ve tři čtvrtě na dvanáct, pokud vám to vyhovuje.

CHATER To tedy nevyhovuje, pane. Má věc nepočká.

SEPTIMUS Pak tedy předpokládám, že lord Croom souhlasí, že vaše věc je důležitější než vyučovací hodina jeho dcery.

CHATER To ne, ale chcete-li, požádám jeho lordstvo, aby rozhodlo samo.

SEPTIMUS (*pauza*) Odeberte se s panem Fermatem do hudebního pokoje, slečno. Dostanete lžiči marmelády navíc, objevíte-li jeho důkaz.

THOMASINA Žádný důkaz neexistuje, Septime. Je nabíledni, že ta po-

známka na okraji byl vtíp, který vás měl všechny dohnat k šílenství.
(*Odejde.*)

SEPTIMUS Nuže, pane, co je tou věcí, která nemůže počkat?

CHATER Myslím, že to víte, pane. Zneuctil jste moji choť.

SEPTIMUS Já že jsem ji zneuctil? To by bylo v rozporu s mou letorou, s mými mravy a s obdivem, jenž k paní Chaterové chovám.

CHATER Slyšel jsem o vašem obdivu, pane! Zneuctil jste moji choť včera večer v besídce!

SEPTIMUS Mýlíte se. Já jsem se s vaší chotí v besídce miloval. Požádala mě, abych tam za ní přišel, ještě mám někde její lístek, klidně vám ho najdu, a jestli někdo roztrušuje, že jsem se nedostavil, pak je to pomluva, pane, jako že je Bůh nade mnou.

CHATER Vy zpropadený smilníku! Neváháte pokálet pověst dámy, abyste zakryl svoji zbabělost. Ale to vám neprojde! Vyzývám vás na souboj!

SEPTIMUS Chatere! Chatere, Chatere, Chatere! Drahý příteli!

CHATER Neopovažujete se mě nazývat přítelem. Žádám zadostiučinění.

SEPTIMUS Nejdřív žádala zadostiučinění paní Chaterová, a teď zas o ně žádáte vy. Nemohu trávit dny a noci uspokojováním požadavků rodiny Chaterových. A co se pověsti vaší paní chotí týče, není na tom o nic hůř než předtím.

CHATER Vy darebáku!

SEPTIMUS Uklidněte se. Paní Chaterová je půvabná a temperamentní dáma libozvučného hlasu a křepké chůze, ztělesnění všech předností, jež společnost v jejím pohlaví ctí - a přesto hlavní její věhlas spočívá v jejím daru udržovat v kalhotkách permanentní stav tropické vlhkosti, která by i v lednu dala vyrašit orchidejím.

CHATER K čertu s vámi, Hodgei, tohle poslouchat nebudu! Budete se bít nebo ne?

SEPTIMUS (*rozhodně*) Nebudu! V téhle zemi víc než dva či tři prvotřídní básníci nežijí a nezastřelím jednoho z nich jen kvůli letmému stojnému splynutí s ženštinou, jejíž pověst by neuchránila ani rota do rojnice rozvinutých mušketýrů.

CHATER Ha! To myslíte vážně? A kdo ještě? Kdo podle vašeho názoru - ne - ne! - tohle se mi pranic nezamlouvá, Hodgei. Mé rozhodnutí nezvrátíte lichotkami. Takže tohle si myslíte?

SEPTIMUS Myslím. A řekl bych to i Miltonovi, kdyby nebyl po smrti. Tedy ne to o jeho paní choti, samosebou -

CHATER Ale mezi živoucími? Co pan Southey?

SEPTIMUS Southeyho bych v tu ránu zastřelil.

CHATER (*smutně potřásá hlavou*) Ano, upadl. Obdivoval jsem jeho *Thalabu*, a to nadobycěj, ale *Madoc*, (*uchichtne se*) božíčku! - ale odbíháme od naší věci - svedl jste paní Chaterovou, a jako by to nebylo dost, ukazuje se, že každý podomek a kuchta -

SEPTIMUS Kletě! Copak jste neslyšel jediného slova, které jsem k vám pronesl?

CHATER Slyšel jsem vás, pane, a nepopírám, že váš postoj vítám, Bůh ví, že člověku se dostane malého uznání, když nepatří do kliky poklonkářů, kteří obklopují Jeffreyho a *Edinburghský zpravodaj* -

SEPTIMUS Drahý Chatero, ti posuzují básníka podle zasedacího pořádku u stolu lorda Hollanda!

CHATER Máte pravdu, jako že jsou nebesa nad námi! A moc rád bych znal jméno toho bídáka, který v *Piccadilly* zesměšnil moji *Tureckou děvku!*

SEPTIMUS *Tureckou děvku!* Mám ji na nočním stolku! Když nemohu usnout, obracím se k *Turecké děvě* jako ke starému příteli!

CHATER (*potěšeně*) Vida! A ten pacholek napsal, že by ji nehodil svému psu k večeři, ani kdyby byla nadívaná ořechy a přelítá chlebovou omáčkou. Když to četla paní Chaterová, plakala, pane, a nepodvolila se mi celých čtrnáct dní - což mě navrací k mému poslání -

SEPTIMUS Nicméně, vaše nová báseň proslaví vaše jméno na věky -

CHATER Ať už ano či nikoli -

SEPTIMUS O tom není sporu, pane. Uznání publika žádná klika nezabrání. *Divan Erótův* uchvátí davy.

CHATER To je vskutku váš názor?

SEPTIMUS To je můj názor...

CHATER Opravdu, opravdu? Ale nechápu...

SEPTIMUS Víte, mám jeden z prvních výtisků - poslali mi ho k recenzi. Říkám recenze, ale hovořím o obšírném ocenění vašeho talentu a vymezení vašeho oprávněného místa v anglické literatuře.

CHATER Inu, tedy... To je zajisté... Už jste to napsal?

SEPTIMUS (*důrazně*) Ještě ne.

CHATER Ach. A za jak dlouho, myslíte...?

SEPTIMUS Má-li to být dobře napsáno, vyžaduje to nejprve zevrubné pro-
čtení vaší knihy, obou vašich knih, a několikráté pročtení, včetně doplň-
kové literatury, abych měl podklady k náležitému vyjádření úcty či opo-
vržení, jak čemu po zásluze. Číním si poznámky, pořádám myšlenky,
a posléze, až to vše vstřebám a v klidném rozmyslu...

CHATER (*prohnaně*) Věděla o tom paní Chaterová, než vás - než jste -

SEPTIMUS Nejspíš ano.

CHATER (*vítězoslavně*) Ta žena by pro mne udělala první poslední! Tady
máte přesvědčivý průzor do její povahy. Ano, přísahám Bohu, je mi pra-
vou chotí, pane!

SEPTIMUS Už proto bych ji nerad učinil vdovou.

CHATER Kapitán Brice dospěl svého času k těmž náhledu!

SEPTIMUS Kapitán Brice?

CHATER Pane Hodgei, dovolte, abych vám v radostné předtuše vepsal do
vašeho výtisku srdečné věnování. Posloužím si tady perem slečny
Thomasiny.

SEPTIMUS Vaše vztahy k lordovi a lady Croomovým plynou z toho, že jste
se bil s bratrem její milosti?

CHATER Kdepak! Byl to holý nesmysl, pane - kachna! Ale šťastlivá mýlka,
pane. Vynesla mi přízeň kapitána královského loďstva a hraběncina bra-
tra. Pochybuji, že by něco takového o sobě mohl říci pan Walter Scott.
Dnes je ze mne vážený host na Sidley Parku.

SEPTIMUS Pak tedy, můžete říci, pane, že se vám dostalo satisfakce.

*(Chater již vpisuje do knihy věnování, smáčeje pero v kalamáři na stole.
Dvěmi, kterými přišel Chater, vejde Noakes. V podpaží má srolované výkresy.
Chater je zabrán do psaní a Noakese si nevšímá. Když Noakes spatří, kdo je
v místnosti, propadne panice.)*

NOAKES Óóóh!

SEPTIMUS Ach, pan Noakes! - můj blátomyslný padouch! Kde máte svůj
slidičský nástroj?

NOAKES Prosím za prominutí - myslel jsem, že její milost - promiňte prosím -

(Noakes se rozpačitě obrací na ústup, když ho zmrazí Chaterův hlas. Chater zvonivým hlasem předčítá své věnování.)

CHATER „Drahému příteli Septimu Hodgeovi, který se tak laskavě zastal autora - Ezra Chater, Sidley Park, Derbyshire, 10. dubna 1809.“ *(Podává knihu Septimovi.)* Prosím, pane - ať se jednou máte čím pyšnit před vnoučaty!

SEPTIMUS To je víc, než si zasloužím, velkorysá slova, co říkáte, Noakesi?

(Přeruší je příchod lady Croomové a kapitána Edwarda Briceho ze zahrady. Její první slova přicházejí otevřenými dveřmi.)

LADY CROOMOVÁ To snad ne! Má besídka!

(Lady Croomová vstoupí, následována Bricem, který nese v kůži vázaný skicák.)

Pane Noakesi! Co to slyším?

BRICE Nejenom besídka, ale také loděnice, čínský mostek, křoviska a -

CHATER Probůh, pane! Není možná!

BRICE Pan Noakes vám to potvrdí.

SEPTIMUS Pane Noakesi, to je ohavné!

LADY CROOMOVÁ Jsem ráda, že to slyším právě od vás, pane Hodgei.

THOMASINA *(otevřít dveře z hudebního salónu)* Už se můžu vrátit?

SEPTIMUS *(se pokouší dveře zavřít)* Ne, ještě ne -

LADY CROOMOVÁ Ale ano, jen ať zůstane. Jedna lekce v hlouposti vydá za dvě v moudrosti.

(Brice odnese skicák k pulpitu a rozloží ho tam. Skicák je dílem pana Noakese, který je očividně obdivovatelem Červených knih Humphryho Reptona. Akvarely na jeho stránkách zachycují stav zahrady „před“ a „po“ a stránky jsou chytře řazeny tak, aby ty výsledné předcházely obrázky původního stavu, ačkoli Repton je měl v obráceném pořadí.)

BRICE Hodláte ze Sidley Parku učinit anglickou zahradu nebo rejdiště korsických banditů?

SEPTIMUS Nepřehánějme, pane.

BRICE To je znásilnění, pane!

NOAKES (*se hájí*) To je dneska v módě.

CHATER (*v témž nepochopení jako Septimus*) Politovánímhodné, jistěže, ale je tomu tak.

(*Thomasina přejde k pulpitu a prohlíží si skicák.*)

LADY CROOMOVÁ Pane Chatere, méně podlézavosti prosím. Pane Hodgei, apeluji na vás.

SEPTIMUS Milosti, za tu besídku se omlouvám, upřímně toho lituji - a jistým způsobem i té loděnice - ale čínský mostek, čirý výmysl! - a od křovisek se distancuji, to je pod úroveň! Pane Chatere - nemůžete přece věřit slovu námezdného zahradníka, který vidí karnální objetí v každé škvíře a zákoutí širé krajiny!

THOMASINA Septime, teď se ale nemluví o karnálních objetích, nebo snad ano, mamá?

LADY CROOMOVÁ Ovšemže ne. Co ty víš o karnálních objetích?

THOMASINA Všechno, díky Septimovi. Podle mého názoru jsou projekty pana Noakese pro naši zahradu dokonalé. Je to vyložený Salvator!

LADY CROOMOVÁ Jak to myslíš?

NOAKES (*odpovídá na nepravou otázku*) Salvator Rosa, madam, slavný malíř. Typický příklad pitoreskního stylu.

BRICE Hodgei, o čem je vůbec řeč?

SEPTIMUS Mluví z ní nevinnost, nikoli zkušenost.

BRICE Tomu říkáte nevinnost? Vede tě ke zpustlosti, dítě?

(*Pauza.*)

SEPTIMUS Odpovězte strýci!

THOMASINA (*Septimovi*) Jak se liší zpustlé dítě od zpustlého zámku?

SEPTIMUS Takovéto otázky přenechávám panu Noakesovi.

NOAKES (*přesvědčeně*) Zpustlý zámek je samozřejmě velice malebný.

SEPTIMUS V tom je ten hlavní rozdíl. (*Briceovi.*) Učím klasické autory. Kdo objasní jejich význam, když ne já?

BRICE Jako její učitel máte povinnost držet ji v nevědomosti.

LADY CROOMOVÁ Nefušuj do paradoxů, Edwarde, vydáváš se v nebezpe-

čí, že se ti náhodou povede vtíp. Thomasino, počkej ve své ložnici.

THOMASINA (*na odchodu*) Ano, mamá. Nechtěla jsem vám způsobit nepříjemnost, Septime. Je mi to moc líto. Existují zřejmě věci, kterým mladá dívka smí porozumět, například celá algebra, ale pak jsou zde jiné, jako například objetí hovězí půlky, které před ní musí být zamlčovány, dokud není dost stará, aby si mohla pořídit vlastní dobytče.

LADY CROOMOVÁ Okamžik prosím.

BRICE O čem to mluví?

LADY CROOMOVÁ O masu.

BRICE O masu?

LADY CROOMOVÁ Thomasino, raději zůstaň. Tvoje znalosti pitoreskních stránek života očividně přesahují vše, co ti můžeme nabídnout my ostatní. Pane Hodgei, nevědomost by se měla podobat prázdné nádobě čekající na své naplnění ze studně pravdy - nikoli kabinetu vulgárních kuriozit. Pane Noakesi - takže teď je řada na vás -

NOAKES Děkuji vám, milosti.

LADY CROOMOVÁ Vaše kresby napovídají úchvatnou proměnu. Nebýt vaší duchaplné knihy, málem bych vlastní zahradu nepoznala - není-liž pravda? - hleďte! Takhle se nám Sidley Park jeví dnes, a takhle by mohl vypadat, až s ním pan Noakes skoncuje. Zatímco tady vidíme důvěrně známou pastorální vytříbenost anglické zahrady, zde bují chmurný hvozd a tyčí se útesy zřícenin tam, kde jaktěživo nestál žádný dům, vody se tříští o skaliska, kde se jaktěživo nenacházel pramen či kámen, kterým bych nepřehodila kriketové hřiště. Mé hyacintové údolíčko se změnilo v eldorádo skřetů, můj čínský mostek, o němž jsem přesvědčena, že předčí i ten v Kew, a co já vím, snad i mostky pekingské, zaclání padlý obelisk porostlý hložíím.

NOAKES (*zachmuřeně*) Lord Little má velmi podobný -

LADY CROOMOVÁ Nezmírním hoře lorda Littlea tím, že k němu přidám své vlastní. A račte mi vysvětlit, co má znamenat tahle rustikální chatrč, která se vtlačila na místo mé besídky?

NOAKES To je poustevna, milosti.

LADY CROOMOVÁ Já žasnu.

BRICE Je to jaksi nevšední, pane Noakesi.

NOAKES Ano, pane. Nevšednost je jedním ze základních znaků pitoreskního, tedy malebného stylu, že ano -

LADY CROOMOVÁ Ale Sidley Park je sdostatek malebný, dokonce rozto- mile malebný. Jeho zelené svahy se jemně vzdouvají. Stromy se útulně druží v odstupu, jež jim dávají náležitě vyniknout. Potůček se klikatí od jezera poklidně obklopeného lučinami, na nichž je líbezně rozmístěn patřičný počet ovcí - krátce řečeno, příroda, jak ji Bůh zamýšlel, a já mo- hu hrdě pronést s malířem: „Et in Arcadia ego!“ - „Zde jsem v Arkádii“, Thomasino.

THOMASINA Ano, mamá, dá se to tak říci.

LADY CROOMOVÁ Kritizuje můj vkus nebo můj překlad?

THOMASINA K obojímu by se dalo leccos podotknout, mamá, ale zarazil mě tvůj místopis.

LADY CROOMOVÁ S tou dívkou se cosi událo od té doby, co jsem ji vi- děla naposledy, což přece bylo včera. Kolik je ti dneska dopoledne?

THOMASINA Třináct let a deset měsíců, mamá.

LADY CROOMOVÁ Třináct let a deset měsíců. Na drzost má ještě dobrých šest měsíců čas a na vkus ještě mnohem víc. Pane Hodgei, činím vás od- povědným. Pane Noakesi, zpátky k té vaší -

NOAKES Děkuji vám, milosti -

LADY CROOMOVÁ Podle mého mínění čtete příliš mnoho románů paní Radcliffové. Tohle je zahrada z *Otrantského zámku* či *Záhad Udolfa* -

CHATER *Otrantský zámek* napsal Horace Walpole, milosti.

NOAKES (*vzrušeně*) Pan Walpole, ten zahradník?!

LADY CROOMOVÁ Pane Chatere, jste v Sidley Parku vítaným hostem, ale když řeknu, že *Otrantský zámek* napsal tenaten, tak ho taky napsal, proč bych si jinak držela hosty. K čemu by vůbec byli?

(*Slyšíme vzdálené výstřely z pušek.*)

Nuže, zbraně jsou na dostřel - promluvíme si o tom ještě s jeho lordstvem a pak uvidíme - (*Vyhlíží do zahrady.*) Ach - váš přítel střelil holuba, pane Hodgei. (*Volá mimo scénu.*) Bravo, pane!

SEPTIMUS Jsem přesvědčen, že ho střelil váš manžel nebo syn, milosti - můj spolužák není dobrý lovec.

BRICE (*vyhlíží ven*) Ano, Augustus! - výborně, chlapče!

LADY CROOMOVÁ (*do zahrady*) Hola, pojďte taky! Nuž za mnou, má dru- žino!

(Brice, Noakes a Chater ji poslušně následují, Chater to vezme oklikou, aby mohl Septimovi vřele potřást rukou.)

CHATER *Drahý pane Hodgei!*

(Chater také odejde. Opět slyšíme pušky, teď už blíže.)

THOMASINA Prásk, prásk, prásk... Vyrůstala jsem za zvuků pušek jako dítě v obléhané pevnosti. Holubi a a havrani v době hájení, od srpna tetřeví nahoře v kopcích, pak bažanti, křepelky, sluky, bekasíny a čírky - prásk - prásk - prásk, probírky hejn. Táta nepotřebuje anděla vykladače, jeho život je vypsán v loveckých denících.

SEPTIMUS V jatečním kalendáři. „V Arkádii najdete mne!“

THOMASINA Fuj! Smrt je hrozná. *(Namočí pero a jde s ním k čtenářskému pultu.)* Přimaluju tam poustevníka. K čemu je poustevna bez poustevníka? Milujete moji matku, Septime?

SEPTIMUS Nechtějte být chytřejší než jsou vás starší. Není to zdvořilé.

THOMASINA A jsem chytřejší?

SEPTIMUS Ano. Mnohem.

THOMASINA Tak to mě mrzí, Septime. *(Přestane kreslit a vytáhne z kapsy malou obálku.)* Paní Chaterová vám přinesla do hudebního pokoje dopis. Povídala, že to není nic důležitého, a proto vám to mám předat nanejvýš opatrně, bezpečně a diskrétně... Mate karnální objetí lidem rozum?

SEPTIMUS *(si od ní bere dopis)* Bez výjimky. Děkuji vám. A tím je dnešní vzdělávání u konce.

THOMASINA A je to. Vypadá jako Jan Křtitel v divočině.

SEPTIMUS Jak malebné.

LADY CROOMOVÁ *(zvenčí, z jisté vzdálenosti)* Thomasino!

(Septimus otevře dopis paní Chaterové. Zmačká obálku a odhodí ji. Čte dopis, složí ho a zastrčí mezi stránky Divanu Erótova.)

DRUHÝ OBRAZ

Stejný pokoj, obdobné dopoledne, avšak v současnosti, jak je okamžitě zřejmé podle vzezení Hary Jarvisové, ale už z ničeho jiného.

Zde je třeba cosi podotknout. Děj hry přeskakuje mezi začátkem devatenáctého století a současností, stále však v téže místnosti. Místnost musí v obou údobích vypadat stejně, aniž by v ní cokoli přibýlo či bylo odstraněno, jak by se zřejmě stalo za normálních okolností. Povšechný vzhled pokoje nesmí být v rozporu s žádným z daných období. Co se týče rekvizit - knih, sešitů, květin apod., není zapotřebí nahrazovat svědectví jedné doby doplňky druhé. Nicméně knihy a další tiskoviny užívané v obou údobích by měly být ve starých i nových vydáních. Krajina kolem domu, jak se dozvídáme, doznala změn. Na tom, co vidíme, by však žádná změna neměla být znát, nic by si nemělo protiřečit.

Podle tohoto principu mohou kalamář a pera z prvního obrazu zůstat. Knihy a papíry spojené s Haniným bádáním v druhém obrazu mohou být na stole od začátku hry. A tak podobně. Stůl se v průběhu hry zaplňuje tím i oním a předmět z jednoho obrazu, který by v jiném mohl působit jako anachronismus (například kávová konvice), herci přehlížejí, jako by tam vůbec nebyl. V závěru hry se na stole nastřádá bohatá sbírka předmětů.

Hana listuje stránkami skicáře pana Noakese. Po ruce má rovněž hromádku otevřených i zavřených knížek deníkového typu (jsou to „zahradní knížky“ lady Croomové, jak se ještě ukáže). Po chvíli přejde Hana se skicářem k oknům a srovnává výhled s kresbami a potom skicář vrátí na pulpít. Je oblečena velice střizlivě. Střevíce se hodí do zahrady, kam teď také odchází, když ještě předtím sebrala ze stolu teodolit.

Místnost zůstane chvíli prázdná.

Jedny z ostatních dveří se otevřou a vpustí Chloe a Bernarda. Chloe je dcerou majitelů domu a je ve sportovním. Bernard, který je zde na návštěvě, má oblek a vázanku. Dává přednost nápadnému, pestrobarevnému oblečení, ale pro tuto příležitost se poněkud krotí. Z kapsičky na prsou se mu dere kapesníček pavích barev. Nese rozměrný kožený kufřík, který mu slouží jako aktovka.

CHLOE Ach! Takže tady byla...

BERNARD Aha... dveře do zahrady...

CHLOE Ano. Počkejte.

(Chloe projde dveřmi do zahrady a zmizí nám z očí. Bernard čeká. Otevřou se druhé dveře a vyhlédne z nich Valentin.)

VALENTIN Do prdele.

(Valentin opět odejde a zavře za sebou dveře. Chloe se vrátí a nese v ruce gumové holínky. Posadí se a začne se přezouvat do holínek.)

CHLOE Radši tu počkejte, ať se nemusíte trmácet zahradou. Tráví v zahradě spoustu času, jak si jistě umíte představit.

BERNARD Ano. Proč?

CHLOE Píše přece dějiny naší zahrady, vy to nevíte?

BERNARD Ne, vím, že bádá v dokumentech rodu Croomových, ale...

CHLOE No, zas tak docela to dějiny zahrady nejsou. Řeknu Haně, aby vám to vysvětlila. Ten příkop, co jste do něj málem sjel, s tím taky souvisí. Chtěla jsem vám říct, abyste si udělal pohodlí, ale to dost dobře nepůjde, víte, všechno je vyklizené, přímou čarou k nejbližší toaletě.

BERNARD Všechno?

CHLOE Ne, jen tenhle pokoj. Vede tudy cesta na „Dámy“.

BERNARD Aha, chápu. Říkala jste Hana?

CHLOE Ano, Hana. Mohu pro vás ještě něco udělat? (*Přezula se a vstává.*)
Ale za chvíli...

(*Bernard ji však nevnímá.*)

Pane Nightingale?

BERNARD (*se probere*) Ano. Děkuji vám. Slečna Jarvisová je Hana Jarvisová, ta spisovatelka?

CHLOE Ano. Četl jste její knihu?

BERNARD Ano. Jistěže.

CHLOE Vsadím se, že je v poustevně, přes ten stan tam není vidět...

BERNARD Pořádáte zahradní slavnost?

CHLOE Candrbál pro místní burany - každoroční maškaráda a všeobecná ožíračka. Starouši to v domě nechtějí, jednou jsme jen taktak stačili u Christies šlohnout zpátky čajovou konvici, takže všechno, co se dá zničit, ukrást nebo pozvratet, je taktně nebo spíš netaktně odstraněno - (*Odchází.*)

BERNARD Hm - poslyšte - můžete jí říct - mohla byste prozatím mé jméno zamlčet?

CHLOE Jistě. Proč ne.

BERNARD (*se usmívá*) Bude legrace, až na to přijde. Nevadí vám to?

CHLOE Ne. Ale jistě se zeptá, kdo... Mám říct jiné jméno, tedy prozatím?

BERNARD Ano, proč ne?

CHLOE Nightingale - slavík. Co takhle jiný pták - co třeba páv? (*Odejde.*)

(Bernard přeje pohledem po knihách na stole. Odloží svůj kufřík. Z dále jsou slyšet výstřely z brokovnice. Přilákají Bernarda k oknu. Dívá se ven. Dveře, kterými vstoupil, se teď otevřou a do pokoje nahlédne Gus. Bernard se otočí a uvidí ho.)

BERNARD Ahoj.

(Gus neodpoví. Nikdy nemluví. Možná ani mluvit neumí. Je stále jako na jehlách, a když vidí cizího člověka, stáhne se a hned zas odejde. Chvilí poté se opět otevřou druhé dveře a místností projde Valentin, aniž by Bernarda přehlédl, nicméně ho přehlídí.)

VALENTIN Do prdele, do prdele, do prdele... *(Tolikrát, kolikrát to stačí říct, než dojde k protilehlým dveřím a zavře je za sebou. Zpoza dveří, křičí.)* Chloe! Chloe!

(Bernardova nejistota vzrůstá. Valentin se vrátí dveřmi, kterými odešel. Zahledí se na Bernarda.)

BERNARD Je v zahradě, hledá slečnu Jarvisovou.

VALENTIN Kam se všechno podělo?

BERNARD Vystěhovali to kvůli tomu, no...

VALENTIN Tancovačka je přece ve stanu, nebo ne?

BERNARD Ano, ale tudy se chodí k nejbližší toaletě.

VALENTIN Musím najít komodu. Mám tam všechny lovecké deníky.

BERNARD Aha.

VALENTIN Věnuje se vám tady vůbec někdo?

BERNARD Ano. Děkuji vám. Jsem Bernard Night - přišel jsem navštívit slečnu Jarvisovou. Psal jsem lordu Croomovi, ale odpověď jsem bohužel neobdržel, a tak jsem -

VALENTIN Na stroji?

BERNARD Na stroji?

VALENTIN Psal jste ten dopis na stroji?

BERNARD Ano.

VALENTIN Na dopisy psané na stroji otec zásadně neodpovídá. *(Všimne si želvy, částečně skryté mezi všemi těmi věcmi na stole.)* Ááá! Pročpak se schováváš, Blesku? *(Vezme želvu do rukou.)*

BERNARD A tak jsem včera zatelefonoval a myslím, že jsem mluvil s vámi -

VALENTIN Se mnou? No jo. Ano! Promiňte! Chystáte přednášku o - o někom - a chtěl jste Hanu požádat - o něco -

BERNARD Ano. Jak se ukazuje. Doufám jen, že mi slečna Jarvisová bude nakloněna.

VALENTIN To sotva.

BERNARD Jste obeznámen s jejím bádáním?

VALENTIN Zním Hanu. Cosi o ní vím.

BERNARD Už je tady dlouho?

VALENTIN Obávám se, že se tady zabydlela. Moje matka totiž četla její knihu. Vy taky?

BERNARD Ne. Ano. Tedy její knihu. Jistěže.

VALENTIN Je hrozně namyšlená.

BERNARD Inu, kdybych já napsal bestseller -

VALENTIN Ne, že to vůbec přečetla. Moje matka jinak nechte nic než zahradnické příručky.

BERNARD Takže má jistě radost, že Hana Jarvisová píše knihu o její zahradě.

VALENTIN Je to spíš o poustevnících.

(Gus se vrátí týmiž dveřmi a hned se otočí, aby opět zmizel.)

Pojď dál, Gusi - co chceš?

(Ale Gus je už pryč.)

No... vezmu Bleska proběhnout.

BERNARD My jsme se už jednou potkali. V Sussexu, před dvěma lety, na semináři...

VALENTIN Ale? Tam že jsem byl?

BERNARD Ano. Jeden z mých kolegů měl za to, že objevil neznámou povídku od D. H. Lawrence, a podrobil ji analýze na svém domácím počítači. Navýsost zajímavé, možná si na tu práci vzpomínáte.

VALENTIN Moc ne. Ale často sedávám se zavřenýma očima, což nutně neznamená, že jsem vzhůru.

BERNARD Nuže, srovnáním větných struktur a tak dále ten chlapík dokázal, že je tu devadesátiprocentní šance, že onu povídku skutečně napsal autor *Zamilovaných žen*. K mé nevyjádřitelné radosti pak jeden z té vaší matematické party dokázal, že na stejném statistickém základě existuje možnost, že Lawrence napsal také *Medvídku Pú* a značnou část *Brightonského kurýra* z předchozího dne.

VALENTIN *(po pauze)* Ach, Brighton. Ano. Tam jsem byl. *(A vyhlédne ven.)*
Ach - už jde. Půjdu, ať si můžete v klidu popovídat. Mimochodem, ta čer-
vená mazda je vaše?

BERNARD Ano.

VALENTIN Jestli vám můžu radit, tak ji uklidte z očí, než přijde otec.
Nestrpí v domě nikoho s vozem japonské značky. Jste teplouš?

BERNARD Ne, to ne.

VALENTIN Nevadí, i tak.

(Valentin odejde a zavře za sebou dveře. Bernard dál upřeně hledí na zavřené dveře. Za jeho zády vstoupí ze zahrady Hana.)

HANA Pan Peacock?

(Bernard se roztržitě rozhlédne, otočí se přes rameno po nepřítomném Peacockovi, pak se ale rozvzpomene a nasadí žoviální nightingaleovskou masku.)

BERNARD Ach... Dobrý den! Vy jste jistě slečna Jarvisová. Je mi potěše-
ním. Na chvílku jsem zaváhal - ta fotografie vám velkou čest nedělá.

HANA Jaká fotografie? *(Vyzouvá se ze zablácených bot.)*

BERNARD Na obálce vaší knihy. Omlouvám se, že vás vytrhuji od práce,
ale slečna Chloe ve své laskavosti trvala na tom -

HANA To je v pořádku - zablátil byste si boty.

BERNARD Jak ohleduplné. A jste kromobyčej laskavá, že mi věnujete
chvilku ze svého vzácného času. *(Přehání to.)*

(Hana po něm stělí pohledem.)

HANA Vy jste novinář?

BERNARD *(pohoršeně)* Ne, to nejsem!

HANA *(navazuje)* Válela jsem se v příkopě, hrozná čvachtanice.

BERNARD Válela v příkopě? Cha-chá!

HANA Co prosím? (*Chvilku na něho mlčky zírá.*) Co pro vás mohu udělat, pane Peacocku?

BERNARD No, můžete začít tím, že mi budete říkat Bernarde, což je mé křestní jméno.

HANA Děkuji. (*Přejde ke dveřím do zahrady, oklepává boty o sebe a seškrabuje z nich bláto.*)

BERNARD Vaše kniha! - vaše kniha je zjevení! Uzříť Caroline Lambovou vašima očima znamená uzříť ji poprvé. Stydím se, ale musím přiznat, že jsem její prózy nikdy nečetl, a jistě máte pravdu, že jsou mimořádné... Počátek devatenáctého století je moje parketa, dá-li se to tak říct...

HANA Vy přednášíte?

BERNARD Ano. A taky píšu, jako vy, jako my všichni, i když jsem jakživ nezplodil nic, co by se prodávalo jako vaše *Cara*.

HANA Já nepřednáším.

BERNARD Ne? Ale tím větší zasloužíte uznání. Jistě se mnou souhlasíte, že anglický literární vědec nemá větší úkol než rehabilitovat zapomenutého spisovatele.

HANA Nikoli přednášet?

BERNARD Bože můj, ne, ať si to ti spratkové přeberou sami. Rozhodně vám blahopřeju. Počítám, že teď někdo vytáhne ze šuplíku autorčiny rané práce?

HANA Určitě.

BERNARD Výborně! Bravo! Jako dokument vrhající nové světlo na osobnost lorda Byrona je to prostě -

HANA Bernarde. Říkal jste Bernard, že?

BERNARD Ano.

HANA Moment, nazuju si boty.

BERNARD Ach. Snad nechcete zase odejít?

HANA Ne, chci vás nakopnout do koulí.

BERNARD Dobrá. Přejdu k věci. Ezra Chater.

HANA Ezra Chater.

BERNARD Narozen roku 1778 v Twickenhamu v Middlesexu, autor dvou

veršovaných příběhů *Turecká děva*, 1808, a *Divan Erótův*, 1809. Po roce 1809 už o něm není jediná zmínka. Vypařil se.

HANA Rozumím. A co má být?

BERNARD (*sahá po svém kufříku*) Je tu jistá spojitost se Sidley Parkem. (*Vytáhne z kufříku Divan Erótův. Předčítá věnování.*) „Drahému příteli Septimu Hodgeovi, který se tak laskavě zastal autora - Ezra Chater, Sidley Park, Derbyshire, 10. dubna 1809.“ (*Podá Haně knihu.*) Jsem ve vašich rukou.

HANA *Divan Erótův*. Je to vůbec ke čtení?

BERNARD Kupodivu ano.

HANA Myslíte, že by stál za knihu?

BERNARD Ne, to ne - snad za krátkou monografií do *Anglických studií*. O Chaterovi se takřka nic neví, v *Národní biografii* ani slovo - v té době byl už zcela zapomenut.

HANA Rodina?

BERNARD Zhola nic. V databázi Britské knihovny je jen jeden další Chater.

HANA Stejně období?

BERNARD Ano, ale to nebyl básník jako náš Ezra, byl to botanik, který poslal trpasličí jičinku z Martiniku, a tam taky zemřel na opičí pokousání.

HANA A Ezra Chater?

BERNARD Dva odkazy v časopiseckém indexu, pro každou knihu jeden, v obou případech jde o zevrubné recenze v *Piccadilly*, ale žádná osobní data neuvedena.

HANA A tohle (*knihu*) jste našel kde ?

BERNARD V soukromé sbírce. Mám příští týden v Londýně přednášku, a mám za to, že Chater stojí za pozornost, takže cokoli o něm či o tom Septimu Hodgeovi, Sidley Parku, prostě jakákoli stopa... byl bych vám hrozně vděčný.

(*Pauza.*)

HANA Hmm! Tak tohle je pro mě nová zkušenost. Škemrající akademik.

BERNARD Tak moment.

HANA Jistěže. Všichni akademici, kteří mou knihu recenzovali, ji blahosklonně vzali na vědomí.

BERNARD To snad ne.

HANA To víte že ano. Byronův gang si rozeplnul poklopce a blahosklonně ji vzal na vědomí. Mimochodem, kde se to vlastně neobtěžujete přednášet?

BERNARD No, v Sussexu.

(Hana se krátce zamyslí.)

HANA Nightingale. Ano: celá jedna stránka v *Observeru*, poplácání po zadku, abych se nepletla, kam nemám. Jistě toho fouňu znáte.

BERNARD Jak pravím, jsem ve vašich rukou.

HANA To je fakt. Takže hezky poproste.

BERNARD Prosím, prosím.

HANA Posad'te se.

BERNARD Děkuju. *(Usedne na židli.)*

(Hana zůstane stát. Možná že kouří; pokud ano, pak si teď zapálí. Docela by se k ní hodila krátká špička. Nebo cigarety balené v hnědém papíru.)

HANA Jak jste se dozvěděl, že jsem tady?

BERNARD Ale já to nevěděl. Mluvil jsem po telefonu s jejich synem, ale ten se o vás nezmínil... a pak se zapomněl zmínit o mně.

HANA Valentin. Studuje v Oxfordu, občas.

BERNARD Ano, už jsme se viděli. Typický produkt Oxfordu.

HANA Můj snoubenec. *(Neuhne očima.)*

BERNARD *(po pauze)* Risknu to. Lžete.

HANA *(po pauze)* Výborně, Bernarde.

BERNARD Kristepane.

HANA Nazývá mě svou snoubenkou.

BERNARD Proč?

HANA Žertem.

BERNARD Dala jste mu košem?

HANA Neblázněte, vypadám snad jako příští hraběnka ze -

BERNARD Ne, ne - nic ho to nestojí. Žert, který pobaví. Moje želva Blesk, moje snoubenka Hana.

HANA Ano. Koukám, že se vyznáte, Bernarde. Ale nejsem si jistá, jestli se mi to líbí.

BERNARD Co vlastně dělá, Valentin?

HANA Postgraduál. Biologii.

BERNARD To snad ne, je přece matematik.

HANA Co já vím, tak počítá tetřívky.

BERNARD Tetřívky?

HANA Opravdovské tetřívky ne. V počítači.

BERNARD A co ten, co nemluví?

HANA Gus.

BERNARD Co mu je?

HANA Neptala jsem se.

BERNARD A tatínek je zřejmě samá sranda.

HANA To je.

BERNARD A maminka zahradničí. Co se to tady děje?

HANA Jak to myslíte?

BERNARD Málem jsem jí urazil hlavu - stála v nějaké jámě, když jsem sjel z cesty.

HANA Vášeň pro archeologii. Dům měl zhruba do roku 1740 klasickou francouzskou zahradu. Lady Croomová se zajímá o historii zahrad. Poslala jsem jí svou knihu, kde, jak víte, pokud jste ji ovšem četl - což mimochodem nepředpokládám - dosti obšírně popisují Carolininu zahradu v Brocket Hall. A teď tady Hermioně pomáhám.

BERNARD (*uznale*) Hermioně.

HANA Dobové záznamy jsou mimořádně ucelené a nikdo je dosud nezpracoval.

BERNARD Začínám k vám pociťovat obdiv.

HANA A to předtím bylo co? To jste kecal?

BERNARD Kecal. Ta fotka vám přece jen dělá čest, i když vaší knížkou si tak jistý nejsem.

(Hana si ho pátravě měří. Bernard sebejistě vyčkává.)

HANA Septimus Hodge byl zdejší domácím učitelem.

BERNARD *(potichu)* Znamenitě!

HANA Jeho žačkou byla dcera lorda Crooma. Syn studoval v Etonu. Septimus bydlel v domě: v účetní knize se vypočítávají částky za víno a svíčky. Takže ne tak docela host, ale víc než správce. Mezi doklady je i jeho dopis, v němž se uchází o zaměstnání. Vyhrabu ho pro vás. Pokud se dobře pamatuju, studoval matematiku a fyziku v Cambridge. Takže vědec, dá-li se to tak říct.

BERNARD Jsem ohromen. Děkuju vám. A Chater?

HANA Nikde nic.

BERNARD Ale. Vůbec nic?

HANA Bohužel.

BERNARD A co v knihovně?

HANA Katalog byl sestaven až po roce 1880. Všechno jsem prošla.

BERNARD Knihy nebo katalog?

HANA Katalog.

BERNARD Hm. Škoda.

HANA Je mi líto.

BERNARD A co dopisy? Žádná zmínka?

HANA Bohužel. K vašemu údobí jsem obzvlášť pozorná, je to přece i moje parketa.

BERNARD Opravdu? Po pravdě řečeno, já vlastně nevím, co je předmětem vašeho...

HANA Sidleyský poustevník.

BERNARD Ach. To je kdo?

HANA To je má nálepka pro nervové zhroucení „romantické imaginace“. Zabývám se krajinou ve vztahu k literatuře od roku 1750 do roku 1834.

BERNARD Co se stalo v roce 1834?

HANA Můj poustevník umřel.

BERNARD No jistě.

HANA Jak to myslíte - no jistě?

BERNARD Nijak.

HANA Ale ano, něco jste tím myslel.

BERNARD Ne, fakt ne... Nicméně Coleridge umřel taky roku 1834.

HANA Nepovídejte. Tomu říkám šťastná náhoda. (*Už mírněji.*) Díky, Bernarde. (*Přejde k pulpitu a otevře Noakesův skicář.*) Podívejte - tady je.

(*Bernard se jde podívat.*)

BERNARD Hmm.

HANA Jediná dochovaná podobizna Sidleyského poustevníka.

BERNARD Vypadá velice biblicky.

HANA Dokresleno ovšem pozdější rukou. Poustevna ještě nestála, když Noakes tohle kreslil.

BERNARD Noakes... ten malíř?

HANA Zahradní architekt. Maloval takovéhle knihy pro své zákazníky, bylo to něco jako propagační prospekty. (*Předvádí.*) Před a po, vidíte. Takhle to tady vypadalo až do roku, řekněme 1810 - plavné, zvlněné, křivolaké - otevřené vodní plochy, shluky stromů, klasická loděnice -

BERNARD Rozkošné. Pravá Anglie.

HANA Neplácejte hlouposti, Bernarde. Anglickou krajinu vymysleli zahradníci, imitující cizí malíře, kteří evokovali klasické autory. Všechno to sem sakumprásk navozili v kufrech z velké cesty po Evropě. Tady, vidíte - Capability Brown vykrádá Clauda, který vykrádal Vergilia. Arkádie! A tady, zkopírována Richardem Noakesem, divoká příroda ve stylu Salvatora Rosy. Gotický román vyjádřený krajinou. Všechno až na upíry. Váš proslulý jmenovec popisuje mého poustevníka v jednom ze svých dopisů.

BERNARD Můj jmenovec??

HANA Prosím?

BERNARD To nic. Pokračujte.

HANA Thomas Love Peacock.

BERNARD Ach ano.

HANA Našla jsem to v eseji o božích mužích a poustevnících publikovaném v šedesátých letech minulého století v *Cornhillských listech...* (*zaloví v knihách a papírech na stole po časopisu a najde ho*) ...v roce 1862... Peacock o něm říká (*cituje z paměti*): „Žádný z těch vašich vesnických prostáčeků děsících ctnostné dámy, ale mudrc mezi idioty, vědátor bláznovství.“

BERNARD Takže „oxy-morous“.

HANA (*nepřítomně*) Ano. Cože?

BERNARD To nic.

HANA (*našla dotyčné místo*) Tady je to. „Řečený dopis, psaný rukou autora *Headlong Hallu* před bezmála třiceti lety, hovoří o návštěvě Sidley Parku, panství hraběte Crooma“ -

BERNARD Nebyl to dopis Thackerayovi?

HANA (*se zarazí*) Nevím. Záleží na tom?

BERNARD Ne. Promiňte.

(*Nicméně přestávky, jež jí Bernard nabízí, jsou jen falešnými přísliby - a Hana není dost pohotová. Tak se věci mají.*)

Já jen, že Thackeray byl redaktorem *Cornhillských listů* do roku 63, kdy, jak víte, zemřel. Jeho otec byl zaměstnán u Východoindické společnosti, kde Peacock pracoval jako kontrolor, takže je docela možné, že kdyby tento esej napsal Thackeray, pak by ten dopis... Promiňte. Pokračujte. Východoindická knihovna v Blackfriars má samozřejmě většinu Peacockových dopisů, takže by bylo docela... Promiňte. Mohu se podívat?

(*Hana mu mlčky podá svázaný ročník časopisu.*)

Ano, má to hlavu i patu, to jistě. Mohlo by na tom něco být... Pokračujte. Poslouchám... (*Listuje v eseji a zničehonic se zajíkne smíchy.*) No jasně, je to Thackeray... (*Prudce knihu sklapne.*) K nesnesení... (*Podá jí knihu zpátky.*) Co jste to říkala?

HANA Jak to mám ksakru vědět. Takhle se chováte vždycky?

BERNARD Jak?

HANA Vtip je v tom, že Croomovi měli poustevníka přímo pod nosem nějakých dvacet let, takže jim pomalu nestál za zmínku. Jak postupně zjišťu-

ji. Peacockův dopis je bohužel stále mým hlavním pramenem. Když jsem na to (*svázaný ročník časopisu v jejích rukou*) narazila, byl to jeden z těch okamžiků, kdy se vám rozbřeskně, o čem bude vaše příští kniha. Poustevník ze Sidley Parku je pro mne...

BERNARD Nálepkou.

HANA Zjevením.

BERNARD Zjevení, to je dobré slovo.

HANA Poustevník byl umístěn do krajiny přesně tak, jako se do zahrady umísťuje sádrový trpaslík. Prožil tam celý život jako zahradní dekorace.

BERNARD Co vlastně dělal?

HANA Byl pořád samá práce. Když umřel, našli v jeho chatrči haldy papírů. Stovky stránek. Tisíce. Peacock říká, že ho pokládali za génia. Jak se ale ukázalo, měl v hlavě o kolečko víc. Pokrýval každický list papíru kabalistickými důkazy, že svět spěje k zániku. Dokonalé, co? Myslím dokonalý symbol.

BERNARD Ano, to je fakt. Čeho?

HANA Celého toho romantického humbuku, Bernarde! Totéž se přece přihodilo osvícenectví, nemyslíte? Století intelektuální radikálnosti se obrátilo samo proti sobě. Pobloudilá mysl pokládaná za geniální. V kulisách laciného uchvácení a falešných emocí. Dějiny zahrady o tom všem báječně vypovídají. Existuje rytina Sidley Parku z roku 1730, která vám vžene slzy do očí. Ráj v éře rozumu. Do roku 1760 bylo všechno totam - umně tvarované keře, jezírka a terasy, fontány, lipové aleje - celou tu ušlechtilou symetrii rozoraly pluhy Capability Browna. Tráva se rozprostřela od domovních dveří až po obzor a nejlepší zimostrázový živý plot v celém Derbyshiru byl vykopán a nahrazen vodními příkopy, aby ti blázni mohli předstírat, že žijí v Boží krajině. A pak přišel Richard Noakes, aby Boží záměr přizpůsobil nové době. Když skončil, bylo z toho tohle (*skicář*). Úpadek od myšlenky k pocitu, chápete.

BERNARD (*vysloví svůj názor*) To je zatraceně dobré.

(*Hana na něho pohlédne, zda to nemyslí ironicky, ale Bernard se tváří velice profesionálně.*)

Ne, tohle obstojí.

HANA Děkuju.

BERNARD Mně osobně se ten vodní příkop líbí. Vy dáváte přednost živým plotům?

HANA Nemám sentimentalitu v lásce.

BERNARD Ano, chápu. Jste si tím jistá? Mně připadá, že k symetrii máte notně sentimentální vztah. Ale to s tím poustevníkem je báječné. Genius loci.

HANA (*potěšeně*) To je taky můj titul!

BERNARD No jasně.

HANA (*už s menší radostí*) Jasně?

BERNARD Jasně. Byl snad něco jiného než symbol?

HANA Já nevím.

BERNARD Aha.

HANA Tedy zatím.

BERNARD Tak vidíte. Co udělali se všemi těmi poustevníkovými papíry? Říká o tom Peacock něco?

HANA Spálili je na hranici.

BERNARD Ach jo.

HANA Musím ještě projít zahradní deníky lady Croomové.

BERNARD Účetní knihy nebo denní záznamy?

HANA Od každého něco. Jsou v nich mezery, ale překleňují celé údobí.

BERNARD Opravdu? Nenarazila jste náhodou někde na Byrona?

HANA První vydání *Childe Haroldovy pouti* a snad ještě *Angličtí bardové*.

BERNARD S věnováním?

HANA Ne.

BERNARD A z dopisů na vás nikde nevyjuknul?

HANA Proč by měl? Croomovi z jeho dopisů taky nejukají.

BERNARD (*nedbale*) To je fakt. Ale Newstead není zas tak daleko. Moc by vám vadilo, kdybych se v tom trochu prošťoural? Samozřejmě jenom v tom, co jste už prošla.

(*Haně začíná cosi docházet.*)

HANA Zajímáte se o Byrona nebo o Chatera?

(Jedněmi z postranních dveří vstoupí Chloe v punčochách, s plnou náručí víceméně stejných svazků vázaných v kůži. Vypadají jako účetní knihy. Vráť se za dveře pro boty.)

CHLOE Promiňte - jenom procházím - v přípravě se podává čaj, jestli vám nevadí pít z hrnků -

BERNARD To je milé.

CHLOE Hana vám ukáže kudy.

BERNARD Pomůžu vám, když dovolíte.

CHLOE Není třeba, to zvládnu -

(Bernard jí otevře protilehlé dveře.)

Děkuju vám - zachraňuji Valovi jeho lovecké deníky. Díky.

(Chloe odejde. Bernard dveře opět zavře.)

BERNARD Roztomilé děvče.

HANA Hmm.

BERNARD Skutečně?

HANA Skutečně co?

(Dveře, kterými Chloe odešla, se opět otevrou a dívka z nich vystrčí hlavu.)

CHLOE Chci vám jen říct, abyste si z toho nic nedělal, když bude mít táta připomínky k vašemu autu, pane Nightingale, je strašně zaujatý proti - *(a Nightingale je prozrazen)* - a jéje - máte po překvapení! - ještě jste to na sebe neprásknul, co? Ach jo, promiňte - ale ten čaj - takže odpusťte, jestli jsem snad - *(Rozpačitě odejde a zavře za sebou dveře.)*

(Pauza.)

HANA Jste hnusný šmejd. *(Vykročí k odchodu.)*

BERNARD Jde o to, že spojení s Byronem je tu taky.

(Hana se zastaví a zahledí se mu do očí.)

HANA To je mi jedno.

BERNARD Ale nemělo by. Pánům z Byronova gangu se přiskřípnou pinďoury do zipu.

HANA (po pauze) To že by?

BERNARD Když budeme spolupracovat.

HANA Na čem?

BERNARD Posadte se, vysvětlím vám to.

HANA Radši postojím.

BERNARD Tenhle výtisk *Divanu Erótova* patřil lordu Byronovi.

HANA Patřil Septimu Hodgeovi.

BERNARD Původně ano. Ale nacházel se v Byronově knihovně, kterou prodali na úhradu jeho dluhů, když roku 1816 nadobro opustil Anglii.

Dražební katalog je v Britské knihovně. *Divan Erótův* byl položkou číslo 74A a připadl knihkupci a nakladateli Johnu Nightingaleovi z Opera Courtu na Pall Mall... jehož jméno ostatně přezívá ve firmě Nightingale a Matlock, přičemž současný Nightingale je můj bratranec. (Odmlčí se.)

(Hana zaváhá a pak usedne ke stolu.)

Řeknu vám jen stručný obsah jednotlivých kapitol. V roce 1939 byl knihkupecký sklad přestěhován do venkovského sídla Nightingaleových v Kentu. V roce 1945 byl sklad převezen do knihkupectví zpátky. Přehlédnutá bedna s knihami z počátku devatenáctého století zatím dále spočívala ve sklepení domu na venkově, dokud dům nebyl prodán, aby uvolnil cestu železniční přípojce k tunelu pod Kanálem. Při té příležitosti objeven *Divan Erótův* s připojeným aukčním lístkem z roku 1816 - fotokopie k nahlédnutí. (Vyndá ze svého kufříku fotokopii a podá ji Haně, která ji zkoumá.)

HANA Nojo. Byla v Byronově knihovně.

BERNARD Řada míst je podtržených.

(Hana vezme knihu a listuje jejími stránkami.)

Všechna z nich, ale nejen ona - ne, ne, dívejte se na mě, ne do knihy - všechny ty podtržené pasáže, slovo od slova, byly použity jako citace v recenzi *Eróta* v *Piccadilly Recreation* z 30. dubna 1809. Recenzent začíná upozorněním na svůj předchozí článek v témže časopisu, věnovaný *Turecké děvě*.

HANA Recenzentem je očividně Hodge: „Drahému příteli Septimu Hodgeovi, který se tak laskavě zastal autora.“

BERNARD A v tom to právě vězí. V *Piccadilly* se oběma těm knihám vysmál.

HANA (po pauze) Připadá vám, že je to v Byronově stylu?

BERNARD (vytáhne ze svého kufříku dvě xeroxové kopie) Zatraceně víc než Byronova recenze Wordsworthe, kterou napsal o rok dříve.

(Hana zběžně pohlédne na kopie.)

HANA Vidím. Takže gratuluji. Dvě dosud neznámé knižní recenze mladého Byrona. Je to tak?

BERNARD Ne. Díky tkalounům přečkaly v knize bez úhony tři dokumenty. (Opatrně je vyjímá z obálky, kterou měl také v kufříku. Jsou to originály. Bere jeden po druhém.) „Pane - máme spolu nevyřízený účet. Čekám vás ve zbrojnici. E. Chater.“

„Můj manžel poslal do města pro pistole. Pro lásku Boží, popřete vše, co nelze dokázat - dnes v noci zůstanu ve svém pokoji. Vaše Charity.“

„Sidley Park, 11. dubna 1809. Pane - zovu vás lhářem, smilníkem, pomlouvačem a lupičem mé cti. Očekávám, že mi poskytnete satisfakci jako muž i jako básník. E. Chater.“

(Pauza.)

HANA Senzace. Ale je to neprůkazné. Té knize mohlo trvat sedm let, než doputovala do Byronova vlastnictví. Nikterak Byrona s Chaterem nebo se Sidley Parkem nespojuje. Ani s Hodgem, když se to tak vezme. Navíc o tom není v Byronových dopisech sebemenší náznak, a takováhle patálie je asi to poslední, o čem by pomlčel.

BERNARD Patálie?

HANA Tropil by si z toho žerty.

BERNARD Žerty, to zrovna! (Odmlčí se, aby jeho slova měla větší efekt.) On Chatera zabil!

HANA (se ušklíbne) Ale nepovídejte!

BERNARD Chaterovi bylo jedenatřicet let. Byl autorem dvou knih. Po *Erótovi* už o něm není slechu. Po dubnu 1809 prostě mizí ze světa. A Byron - Byron vydal svoji satiru *Angličtí bardové a skotští recenzenti* v březnu. Získával si teprve jméno. A přesto odplul první lodí do Lisabonu a dva roky zůstal v cizině. Hano, tohle znamená slávu. V rodinných dokumentech musí být něco -

HANA Není, znám je.

BERNARD Ale hledala jste něco jiného! Tohle na vás nevyskočí jako „Lord Byron u snídaně sršel vtípem.“

HANA Jeho přítomnost by ovšem sotva prošla beze zmínky. Ale nic nena-
značuje, že by tady v té době Byron byl, a nevěřím, že tu vůbec někdy
byl.

BERNARD Dobrá, ale dovoluňte mi, abych to zkusil sám.

HANA Všechno mi jen покаžíte.

BERNARD Milá dívčino, umím se ovládat -

HANA A neříkejte mi milá dívčino. Jestli najdu něco k Byronovi, Chaterovi
nebo Hodgeovi, pošlu vám to. Nightingale, Sussex.

(Pauza. Hana vstane.)

BERNARD Děkuju vám. Omlouvám se za tu legráčku s mým jménem.

HANA Už o tom nemluvte.

BERNARD Mimochodem, z jaké byl Hodge koleje?

HANA Z Trinity.

BERNARD Z Trinity?

HANA Ano. *(Zaváhá.)* Ano. Z Byronovy koleje.

BERNARD Kolik bylo Hodgeovi?

HANA Musela bych se podívat, ale byl asi o rok o dva starší než Byron.
Dvaadvacet...

BERNARD Byli v koleji současně?

HANA *(znaveně)* Ano, Bernarde, a nepochybně spolu hráli v jedné kriketo-
vé jedenáctce.

(Bernard k ní přejde a zastaví se těsně před ní.)

BERNARD *(celkem klidně)* Chcete říct, že Septimus Hodge a Byron byli
spolužáci?

HANA *(se lehce zajíkne)* Ano, museli... když se to tak vezme.

BERNARD Tak vidíte, vy huso hloupá. *(V rozmáchlém gestu čirého štěstí
Hanu obejmě a vlepí jí na tvář mlaskavý polibek.)*

(Chloe vstoupí právě včas, aby viděla závěr. Nese tác se dvěma hrnký.)

CHLOE Óóó - ehm... napadlo mě, že vám ho donesu.

BERNARD Musím se jít postarat o auto.

HANA Jdete ho schovat?

BERNARD Schovat? Jdu ho prodat! Je ve vsi nějaká hospoda, kde se můžu ubytovat? (*Obrátí se k nim zády a chystá se odejít zahradou.*) Nejste rády, že mě tady máte? (*Odejde.*)

CHLOE Říkal, že vás zná.

HANA Ani náhodou...

CHLOE Ne, asi ne. Povídal, že vás chce překvapit, ale myslím, že mu šlo o něco jiného. Cítím z něj hrozné sexuální napětí, nezdá se vám?

HANA Co prosím?

CHLOE Je celý nabitý energií, víte, to je neklamný příznak. Udělá vám radost, když ho pozvu?

HANA Proč? Ne.

CHLOE Pozvěte ho sama - to bude lepší. Může přijít jako váš partner.

HANA Nechte toho. Díky za ten čaj.

CHLOE Jestli ho nechcete, tak já ho беру. Je ženatý?

HANA Nemám potuchy. Neměla jste jezdit na poníku?

CHLOE Snažím se vám někoho dohodit, Hano.

HANA Na tom už dneska tolik nezáleží, to mi věřte.

CHLOE Myslím jako tanečníka. Může vám dělat kavalíra.

HANA Nechce se mi oblékat a nechci žádného kavalíra, natožpak pana Nightingalea. A vůbec. Netančím.

CHLOE Nebuďte taková upjatá. Vždyť jste ho líbala.

HANA On líbal mne a jenom tak, z pocitu nadšení.

CHLOE No, abyste si pak nestěžovala, že jsem vám nedala šanci. Mému geniálnímu bratrovi spadne kámen ze srdce. Miluje vás, jak asi víte.

HANA (*hněvivě*) To říká jen z legrace!

CHLOE Pro něj to teda žádná legrace není.

HANA Samozřejmě že je - a kdyby jen legrace - jak můžete být tak hloupá?

(Ze zahrady vstoupí Gus ve své obvyklé mlčelivé neohrabanosti.)

CHLOE Ahoj, Gusi, co to máš?

(Gus má v ruce jablko, zřejmě čerstvě utržené, ještě s jedním či dvěma listy. Nabídne jablko Haně.)

HANA *(překvapeně)* Ach!... Děkuju ti!

CHLOE *(na odchodu)* Já vám to říkala. *(Zavře za sebou dveře.)*

HANA Děkuju. Ach, bože!

TŘETÍ OBRAZ

Učebna. Následujícího rána.

Přítomní: Thomasina, Septimus, Jellaby. V téhle sestavě jsme je už viděli. Thomasina sedí na svém místě u stolu; Septimus je začtený do dopisu, který právě obdržel; Jellaby, který mu dopis doručil, vyčkává.

Před Septimem leží otevřený Divan Erótův spolu s listy papíru, na které píše. Jeho desky jsou na stole. Plautus (želva) slouží jako těžítka. Na stole je teď rovněž jablko, podle všeho jablko z předchozího obrazu.

SEPTIMUS *(s očima upřenýma do dopisu)* Proč jste přestala?

THOMASINA *(soustředěná nad listem papíru, z něhož překládá latinský text. Má s tím jisté potíže.)* Solio insessa... in igne... usazena na trůně... v plamenech... a taky na lodi... sedebat regina... seděla královna...

SEPTIMUS Žádná odpověď nebude, Jellaby. Děkuji vám. *(Složí dopis a zastrčí ho mezi listy Divanu Erótova.)*

JELLABY Vyřídím to, pane.

THOMASINA ...ve větru sladce vonícím... purpureis velis... s nímž nebo pomocí kterého nachové plachty -

SEPTIMUS *(Jellabymu)* Budu mít ovšem něco do pošty, budete-li tak laskav.

JELLABY *(na odchodu)* Ano, pane.

THOMASINA ...bylo to jako když - něco - s čím milenci - ach, Septime! - musica tibi arum imperabat... hudba píšťal řídila...

SEPTIMUS „Hnala“ je lepší.

THOMASINA ...stříbrná vesla - vzrušující oceán - jako by - jako by v milostné vášni -

SEPTIMUS Velmi dobře. (*Vezme do ruky jablko. Odtrhne větvičku s listy, odloží je na stůl. Kapesním nožem si odkrojí plátek jablka, a zatímco ho pojídá, odkrojí další plátek a nabídne ho Plautovi.*)

THOMASINA Regina reclinabat... královna - spočívala - praeter descriptionem - nepopsatelně - ve zlatém stanu... jako Venuše a přesto něco víc -

SEPTIMUS Snažte se do toho vložit krapet poezie.

THOMASINA Jak to mám udělat, když v té latině žádná není?

SEPTIMUS Ach, dala jste se na kritiku?

THOMASINA To má být královna Dido?

SEPTIMUS Ne.

THOMASINA Co je to za básníka?

SEPTIMUS Znáte ho.

THOMASINA Zním ho?

SEPTIMUS Není to Říman.

THOMASINA Pan Chater?

SEPTIMUS Váš překlad zní, jako kdyby to napsal Chater. (*Chopí se pera a pokračuje v psaní.*)

THOMASINA Já vím, kdo to napsal. Váš přítel Byron.

SEPTIMUS Lord Byron, s vaším dovolením.

THOMASINA Mamá je do lorda Byrona zamilovaná.

SEPTIMUS (*nepřítomně*) Ano. Nesmysl.

THOMASINA To není nesmysl. Viděla jsem je spolu v besídce.

(*Septimovo pero se zastaví a on k ní konečně zdvihne oči.*)

Lord Byron jí četl ze své satiry a mamá se smála se zvrácenou hlavou, jak jí to tak sluší.

SEPTIMUS Nerozuměla jeho satíře a projevovala tím zdvořilost vůči hostovi.

THOMASINA Zlobí se na tátu, že chce park celý přeonačit, ale to ještě její

zdvořilost k hostovi nevysvětluje. Sešla dolů o několik hodin dřív, než má ve zvyku. Lord Byron u snídaně sršel vtipem. Složil vám poklonu, Septime.

SEPTIMUS Cože?

THOMASINA Říkal, že jste vtipálek a citoval skoro z paměti článek, který jste napsal o - no, už jsem zapoměla o čem, ale snad o nějaké knížce nazvané *Turecká děva*, a o tom, že byste ji nehodil ani psovi k večeri.

SEPTIMUS Ach jo. A pan Chater snídal samosebou s vámi.

THOMASINA Ano, na rozdíl od jistého pecivála.

SEPTIMUS Nemusí si připravovat latinský překlad a opravovat cvičení z matematiky. (*Vytáhne zpod Plauta Thomasinin sešit a mrští ho po stole jejím směrem.*)

THOMASINA Opravovat? Co jsem zas měla špatně? (*Nahlédne do sešitu.*) Jedna minus? Pcha! Za co je to minus?

SEPTIMUS Za to, že jste udělala víc, než jsem požadoval.

THOMASINA Vám se můj objev nelíbí?

SEPTIMUS Výplod fantazie není žádný objev.

THOMASINA Posměch není žádný argument.

(*Septimus dopíše. Složí stránky do tvaru psaní. Vezme pečetní vosk a rozežhívá ho. Zapečetí dopis a nadepíše obálku. Mezitím:*)

Jste na mě protivný, protože si mamá namlouvá vašeho kamaráda. No co, ať spolu třeba prchnou, vědecké poznání zvrátit nemohou. Myslím, že je to skvělý objev. Každý týden zakresluju vaše rovnice, bod za bodem, stavím všechna x proti všem y v nejrůznějších algebraických vztazích a každý týden se z nich vyklube obyčejná geometrie, jako by svět tvarů nebyl ničím jiným než oblouky a úhly. Pravda pravdoucí, Septime, jestliže existuje rovnice pro křivku zvonu, pak musí být další pro zvonek, myslím jako pro kytku, a existuje-li rovnice pro zvonek, tak proč ne pro růži? Věříme přece, že příroda je vyjádřitelná v číslech?

SEPTIMUS To věříme.

THOMASINA Tak proč vaše rovnice popisují pouze tvary umělých výrobků?

SEPTIMUS Nevím.

THOMASINA S tímhle náčiním by Pánbůh stvořil nanejvýš tak almaru.

SEPTIMUS Pán zvládá rovnice, jež sahají do nekonečna, kam ho nemůžeme následovat.

THOMASINA To je zbabělost! Musíme se ze středu bludiště propracovávat ven. Začneme něčím jednoduchým. (*Zdvihne jabloňový list.*) Zakreslím tehle list a odvodím jeho rovnici. Jako můj učitel budete slavný ještě dlouho poté, co lord Byron bude mrtev a zapomenut.

(Septimus skončil s dopisem. Zastrčí ho do kapsy.)

SEPTIMUS (*rozhodně*) Zpátky ke Kleopatře.

THOMASINA Tak to je Kleopatra? - Kleopatra nenávídím!

SEPTIMUS Nenávidíte ji? Proč?

THOMASINA U ní se všechno mění v lásku. V novou lásku, nepřítomnou lásku, ztracenou lásku - jaktěživo jsem nepoznala hrdinku, která by z našeho pohlaví dělala takové husy. Stačí, aby římský generál vyhodil kotvu pod jejím oknem a impérium je zapomenuto jako stříbrná konvička v zastavárně. Být na ptolemaiovském trůnu královna Alžběta, vypadaly by dějiny docela jinak - obdivovali bychom se římským pyramidám a veronské Sfinze.

SEPTIMUS Chraň Bůh.

THOMASINA Ale ta egyptská nána padla v karnální objetí s nepřítelem, který spálil velkou alexandrijskou knihovnu. Ach, Septime! - copak vám to nevdá? Všechna ta navždy ztracená aténská dramata! Nejmíň dvě stě her od Aischyla, Sofokla, Eurípida - tisíce básní - Aristotelova soukromá knihovna dopravená do Egypta předky té husy! Jak vůbec dokážeme usnout?

SEPTIMUS Stačí si to spočítat, milá slečno. Máme sedm her od Aischyla, sedm od Sofokla, devatenáct od Eurípida... A pro ten zbytek nestojí za to truchlit o nic víc než pro ztracenou přezku z vašich prvních střevičků nebo tady váš sešit, který taky bude tentam, až zestárnete. Pozbýváme věcí tak, jak jich nabýváme, jako poutníci, kteří celý svůj majetek nesou v náručí, a to, co nám upadne, seberou ti za námi. Pouť je dlouhá a život velice krátký. Umíráme za pochodu. Ale mimo pouť nic není, takže nic se neztratí. Nezvestné Sofoklovy hry se jedna po druhé zas naleznou, anebo je někdo napíše znovu, v jiném jazyce. Prastaré léčebné kúry zas vyjdou na světlo boží. Matematické objevy, jednou už letmo zahlédnuté a zase uniknůvší, se opět vyjeví. Nebo si snad myslíte, milá slečno, že kdyby ve velké alexandrijské knihovně bylo uloženo veškeré Archimedovo dílo, že bychom si dneska nevěděli rady s vývrtkou? Vůbec nepochybují, že dokonalejší parní stroj, který uvádí pana Noakese do extáze nad tím, jak on, parostroj a moderní doba splývají v jedno, byl popsán už na papyru. Páru a mosaz nevyalezli v Glasgow. No, kdepak jsme to přestali?

Ukažte, pokusím se to pro vás volně přeložit. V Harrow jsem byl v tomhle lepší než lord Byron. *(Vezme jí papír z rukou a pozorně se do něj začte, mumlaje si tu a tam nějakou latinskou frázi, než se vydá všanc.)* Ano - „Bárka, v níž seděla, jak z blesků trůn.... hořela na vodě... ehm. Zář z tepaného zlata, z purpuru plachty, - hmm, co je tohle? - aha, - a tak provoněné, že - “

THOMASINA *(se dovtípí, že cituje Shakespeara, a zuřivě)* Vy podvodníku!

SEPTIMUS *(nenechává se vyrušit)* - „že větry od nich mdlely láskou...“

THOMASINA Podvodníku!

SEPTIMUS „...Vesla, stříbrná veskrz, k zvukům fléten v taktu...“

THOMASINA *(vyskočí)* Podvodníku! Podvodníku! Podvodníku!

SEPTIMUS *(jako by to bylo docela snadné)* „...tepala vlny, jež jim nadbíhaly jak lačné úderů. A ona sama - žebrota líčit! Ve svém pavilónu ležela zlatotkaném, přeskvívajíc ten obraz Venušin...“

(Thomasina, v očích slzy vzteku, vyběhne do zahrady.)

THOMASINA Přeju vám, abyste umřel! *(Divže neporazí vstupujícího Briceho. Odběhne.)*

(Vstoupí Brice.)

BRICE Bože na nebi, co jste jí řekl, člověče?

SEPTIMUS Co jsem jí řekl? Co bych jí měl říkat?

BRICE Hodgei!

(Lehké výčitky svědomí Septima přimějí, aby za Thomasinou vyhlédl ze dveří, a vidí, že se tam skrývá Chater.)

SEPTIMUS Chater! Drahý příteli! Neostýchejte se - pojdte dál, pane!

(Chater se zdráhavě vloudá do místnosti, zatímco Brice zachovává důstojnost.)

CHATER Kapitán Brice je mým důvěrníkem - takže cokoli mi chcete říci, pane, adresujte tady kapitánu Briceovi.

SEPTIMUS Toť neobvyklé. *(Briceovi.)* Vaše choť včera nepřišla, pane. Pevně doufám, že ji nesklátila choroba?

BRICE Moje choť? Nemám žádnou choť. Jak to krucinál myslíte, pane?

(Septimus se chystá odpovědět, ale zaváhá, očividně zmaten. Otočí se k Chaterovi.)

SEPTIMUS Nechápu to, Chatero. Na koho se mám obracet, když chci mluvit s kapitánem Bricem?

BRICE Jste kluzký jako úhoř, Hodgei - snažíte se vykrotit!

SEPTIMUS (*Chaterovi*) Mimo chodem, Chatero - (*Zarazí se, obrátí se opět k Briceovi a pokračuje jako předtím.*) Mimo chodem, Chatero, mám pro vás úžasnou zprávu. Kdosi píše vaším jménem potrhle a zmatené dopisy. Před necelou půlhodinou jsem jeden takový dostal.

BRICE (*hněvivě*) Pane Hodgei! Pamatujte na svou čest! Jestli se mnou hodláte jednat tímto pošetilým způsobem, pak radče jmenovat svého sekundanta, ať tuto při vyřešíme jako gentlemani. Nepochybuji, že váš přítel Byron vám tu službu milerád prokáže.

(*Během následující výměny slov se z vedlejšího pokoje ozvou falešné tóny klavíru.*)

SEPTIMUS (*kapituluje*) Ano, jistě mi tu službu milerád prokáže. (*Jeho nálada se změní, obrátí se k Chaterovi.*) Pane - lituji, pokud jsem vám ublížil. Jste čestný muž, v němž není o špetku více záłudnosti než poezie.

CHATER (*šťastně*) Jářku - to už zní líp! (*Pak zapochybuje.*) Omlouvá se mi?

BRICE Stále je tu ještě újma způsobená jeho manželské držbě, na - ehm - paní Chaterové.

CHATER Ale no tak, pane!

BRICE Jak myslíte - na její ale no tak. Nicméně -

(*Přeruší je však lady Croomová, vstupující rovněž ze zahrady.*)

LADY CROOMOVÁ Ach - jaká šťastná náhoda! Pane Chatero, mám pro vás radostnou zprávu. Lord Byron prosí o vaši novou knížku. Nemůže se dočkat, až si ji přečte, a hodlá zahrnout vaše jméno do druhého vydání *Anglických bardů a skotských recenzentů*.

CHATER *Angličtí bardové a skotští recenzenti*, milostivá paní, jsou kostrbatý pamflet namířený proti starším a lorda Byrona nadanějším. Hodlá-li mne do své knihy zahrnout, hodlá mne urazit.

LADY CROOMOVÁ Ale samozřejmě, pane Chatero. Copak si přejete, abyste nestál ani za urážku? Měl byste být hrdý, že se ocitnete ve společnosti Rogerse a Moora a Wordsworthe - ááá! *Divan Erótův!* (*Povšimne si Septimova výtisku knihy na stole.*)

SEPTIMUS Ten je můj, milosti.

LADY CROOMOVÁ Tím lépe - k čemu jsou knihy našich přátel než k půjčování?

(Poznámka: V Divanu Erótové jsou teď založeny tři dopisy, což není třeba nijak zvlášť zdůrazňovat. Proto je také kniha popisována jako rozměrné kvartové vydání.)

Pane Hodgei, musíte se svým přítelem promluvit a přesvědčit ho, ať už nadále nepředstírá, že nás opustí. Nic takového nedovolím. Tvrdí, že je rozhodnut sednout na první loď z Falmouthu na Maltu! Má hlavu plnou Lisabonu a Lesbu a cestovní vak plný pistolí, ale já jsem mu řekla, že to ho nesmí ani napadnout. Celá Evropa se zmítá ve víru napoleonských válek, nejkrásnější ruiny budou uzavřeny, silnice zataraseny přesuny vojsk, hostince proměněny v armádní kvartýry a móda bezbožného republikánství ještě nedosáhla bodu přirozeného zvratu. Říká, že smyslem jeho života je poezie. Na poezii se nemíří pistolemi. Možná na básníky. Nařizuji vám, abyste mu odňal jeho pistole, pane Hodgei! Jsou mu nebezpečné. To jeho kulhání, jak se mi svěřil, je následkem zranění z chlapeckých let, kdy se postřelil do nohy. Co je to za kravál? (*Kraválem má na mysli falešně tóny klavíru ze sousedního pokoje.*)

SEPTIMUS To je to nové Broadwoodovo pianoforte, madam. Naše lekce hudby sotva započaly.

LADY CROOMOVÁ Pak tedy omezte své lekce na piano a forte nechte na později, až se něco naučí.

(*Lady Croomová s knihou v ruce majestátně odpluje zpět do zahrady.*)

BRICE Páni! Jestli teď z lady Croomové nepromluvil hlas boží, tak ať se propadnu!

CHATER (*prodchnut zbožnou úctou*) Nařizuji vám, abyste odňal lordu Byronovi jeho pistole!

BRICE Slyšíte pana Chatera, pane - jak mu odpovíte?

(*Septimus doposud sledoval, jak lady Croomová odchází zahradou. Otočí se.*)

SEPTIMUS Tím, že ho zabiju. Už mě unavuje.

CHATER (*zděšeně*) Cože?

BRICE (*potěšeně*) Ach!

SEPTIMUS K čertu s vámi, Chatero! Ovidius by zůstal právníkem a Vergilius rolníkem, kdyby poznali antiklimax, do něhož může klesnout láska u vašich chlípných faunů a připitomělých nymf! Nabízím vám půluncovou kuli do mozku. To snad bude dostatečná satisfakce - za úsvitu - řekněme v pět hodin - za loděnicí? Moje poručení paní Chaterové - o ní strach nemějte - zaopatření jí chybět nebude, aspoň dokud tady kapitán Brice bude mít šesták v kapse, jak se ráčil vyjádřit.

BRICE Lžete, pane!

SEPTIMUS Nelžu, pane. Leda že by paní Chaterová.

BRICE Lžete, nebo se budete odpovídat mně!

SEPTIMUS *(znaveně)* Tak dobře - s vámi se mohu změřit pět minut po páté. A pak první lodí z Falmouthu na Maltu. Vy dva budete v pánu, můj nuzný přítel ze školních let zůstane, aby učil slečnu Thomasinu, a pevně věřím, že pak všichni včetně lady Croomové budou spokojeni! *(Zabouchne za sebou dveře.)*

BRICE Chvástá se a naporuje. Buďte ujištěn, Chatere, že ho pošlu na věčnost.

(Brice odejde protějššími dveřmi. Chaterova sebejistota nemá dlouhé trvání. Pak mu dojde, že udělal chybu...)

CHATER Ach! Ale to přece... *(Odsspěchá za Bricem.)*

ČTVRTÝ OBRAZ

Hana a Valentin.

Hana nahlas předčítá. Valentin naslouchá. Na stole leží želva jménem Blesk, která je k nerozeznání podobná Plautovi. Před Valentinem jsou dobře rozpoznatelné Septimovy desky, pochopitelně už trochu omšelé. Jsou otevřené. K deskám (ačkoli mohou obsahovat i listy čistého papíru) se nezbytně pojí tři věci: tenká učebnice matematiky, kreslicí čtvrtka, na níž je jakýsi graf a různé matematické značky, šipky apod., a Thomasinín sešit na domácí úkoly, kterým teď Valentin listuje, naslouchaje přítom Haně, předčítající z matematiky.

HANA „Já, Thomasina Coverlyová, jsem objevila vskutku znamenitou metodu, jejíž pomocí všechny přírodní formy vydají svá numerická tajemství a vyjeví se výhradně prostřednictvím čísel. Protože tento okraj je k mému účelu pohříchu příliš malý, musí si čtenář Novou geometrii nepravdivých tvarů objevenou Thomasinou Coverlyovou vyhledat jinde.“

(Pauza. Hana podá Valentinovi učebnici. Valentin se zahledí na dotyčné místo. Ze sousedního pokoje se ozve klavír, hrající tichou, nikterak nerušící improvizovanou melodii.)

Znamená to něco?

VALENTIN Nevím. Nevím, co to znamená, snad jen matematicky.

HANA Já myslím matematicky.

VALENTIN *(opět nad sešitem)* Říká se tomu iterovaný algoritmus.

HANA Co je to?

VALENTIN To je... Ježíšikriste... to je prostě algoritmus, který byl iterován. Jak bych to jen...? (*Snaží se.*) Na levých stránkách jsou grafy toho, co dělají čísla na pravých stránkách. Ale v různém měřítku. Každý graf je zvětšenou malou částí toho předchozího. Jako když zvětšujete detail fotografie a pak zase detail toho detailu a tak pořád dál a dál, na věky věkův. Nebo dokud nepopíšete všechny stránky, jako se to stalo jí.

HANA Je to těžké?

VALENTIN Matematika není těžká. Měla jste ji přece ve škole. Máte rovnici o dvou neznámých. Jakákoli hodnota x vám dá hodnotu y . Uděláte tedy tečku tam, kam x a y patří. Potom vezmete další hodnotu x , což vám dá další hodnotu y , a když to tak uděláte několikrát, prostě tečky spojíte a dostanete graf toho, čeho se vaše rovnice týká.

HANA A tohle dělá?

VALENTIN Ne. Ne tak docela. Vůbec ne. Vždycky když vypočítá hodnotu y , použije tuto hodnotu jako příští hodnotu pro x . A tak dále. Něco jako zpětná vazba. Řešení dosadí zpět do rovnice a tu pak znovu řeší. Iteruje, chápete.

HANA Ale to je dost zvláštní, není?

VALENTIN Svým způsobem ano. Je to stejný postup, jaký používám při počítání tetřívků, používá se ovšem teprve dvacet let.

(*Pauza.*)

HANA A k čemu jí to bylo?

VALENTIN Nemám zdání. (*Pauza.*) Myslel jsem, že se zajímáte o toho poustevníka.

HANA Taky že ano. Pořád. Ale Bernard, kruci... Ten Thomasinin učitel má zajímavé souvislosti. Bernard slídí v knihovně jako fretka. Tyhle desky našel v kredenci.

VALENTIN Tady je spousta takových věcí. Gus se v tom rád přehrabuje. Samozřejmě žádní staří mistři nebo... to ne.

HANA Ta matematika, ze které se učila, patřila jemu; podepsal si ji.

VALENTIN (*čte*) Septimus Hodge..

HANA Proč ty věci uchránili, co myslíte?

VALENTIN Proč by pro to měl být nějaký důvod?

HANA A ten graf, čeho se týká?

VALENTIN Jak to mám vědět?

HANA Proč jste hned podrážděný?

VALENTIN Nejsem podrážděný. (*Pauza.*) Když se vaše Thomasina učila matematice, byla to pořád tatáž matematika, jaká platila už nějakých dva tisíce let. Klasická. A vydržela ještě celé jedno století po Thomasině. Potom matematika reálný svět opustila, zrovna tak jako moderní umění. Příroda zůstala klasická a z matematiky byl zčistajasna Picasso. Ale příroda se směje naposled. A teď se ukazuje, že tyhle podivné počty jsou matematikou přirozeného světa.

HANA Tohle zpětné dosazování?

VALENTIN Například.

HANA No, a nemohla Thomasina -

VALENTIN (*se na ni utrhne*) Ne, to teda nemohla! Ani náhodou!

HANA No tak ne. Nejste podrážděný. Jak jste to myslel, že používáte stejný postup jako ona? (*Pauza.*) Co vlastně děláte?

VALENTIN Já to vlastně dělám pozpátku. Thomasina začala s rovnicí a udělala z ní graf. Já vezmu graf - skutečná data - a snažím se najít tu rovnici, která by vám dala právě ten graf, kdybyste s ní zacházela jako ona, tedy iterovala ji.

HANA A k čemu je to dobré?

VALENTIN Takhle nazíráme v biologii populační změny. Tak třeba zlaté rybky v rybníku. Letos je x zlatých rybek. Příští rok bude zlatých rybek y . Nějaké se narodí, nějaké sežerou volavky, prostě cokoli. Příroda manipuluje s x a mění je v y . A těch y zlatých rybek je vaše výchozí populace příštího roku. Zrovna jako u Thomasiny. Vaše hodnota pro y se stává vaší příští hodnotou x . Otázka zní: co se děje s x ? Co je podstatou té populace? Ať je to, co je to, lze to vyjádřit matematicky. A tomu se říká algoritmus.

HANA Každý rok to přece nemůže být stejné.

VALENTIN Detaily se mění, všechno nemůžete dostat pod kontrolu, to není příroda ve škatuli. Znalost detailů není nezbytná. Když je pak všechny složíte dohromady, ukáže se, že populace se řídí matematickým zákonem.

HANA Myslíte ty zlaté rybky?

VALENTIN Ano. Ne. Čísla. S chováním zlatých rybek to nemá nic společné-

ho. Jde o chování čísel. A to platí pro každý jev, který požívá své řady - epidemie spalniček, průměrné dešťové srážky, ceny bavlny, je to přírodní jev sám o sobě. Strašidelné.

HANA Platí to i pro tetřívky?

VALENTIN Ještě nevím. Tedy zcela určitě, ale těžko se to dokazuje. Kolem tetřívků je větší šum.

HANA Šum?

VALENTIN Zkreslení. Interference. Zásahy zvenčí. Pravdivé údaje jsou chaotické. Existuje tisíce akrů vřesovišť, kde žijí tetřívci, kde žili až někdy do roku 1930. Ale tetřívky nikdo jaktěživ nepočítal. Stříleli je. Takže počítáte tetřívky, které zastřelili. Plete se do toho ovšem vypalování vřesu, které vylepšuje zásoby potravy. A dobrý rok pro lišky zamíchá karty zase jinak - požívají kuřata. A pak je tu počasí. Strašný šum. Těžko v něm postřehnout melodii. Jako ten klavír vedle v pokoji - hraje vaši oblíbenou píseň, ale je bohužel rozhašený, některé struny scházejí docela, klavírista nemá hudební sluch a navíc je opilý - slyšíte ty šumy! Příšerné!

HANA Jak si s tím poradíte?

VALENTIN Začnete hádat, o jakou melodii by mohlo jít. Snažíte se ji z toho šumu vylovit. Zkusíte to takhle, zkusíte to jinak, něco se už rýsuje - je to ještě nedomrlé, ale pomalu začnete dopisovat noty, které chybějí nebo nejsou zcela ty pravé... a kousek po kousku... (*Začne broukat melodii „Happy Birthday“.*) Tam-ta-da-dá, milý Valentine, tam-ta-da-dá-dá-dá - ztracený algoritmus!

HANA (*střízlivě*) Ano, rozumím. A co dál?

VALENTIN Pak to publikuju.

HANA Ovšem. Omlouvám se. (*Zazpívá.*) Hodně štěstí, zdraví..

VALENTIN Tolik teorie. V porovnání se zlatými rybkami jsou tetřívci hrozní darebáci.

HANA Proč jste si vybral zrovna je?

VALENTIN Lovecké deníky. Mé pravé dědictví. Dvě stě let reálných údajů na talíři.

HANA Někdo zapisoval všechno, co zastřelili?

VALENTIN No, od toho přece lovecké deníky jsou. Užívám až ty od roku 1870, kdy se začaly stavět posedy a používat honci.

HANA Ty lovecké deníky sahají až do Thomasinových časů?

VALENTIN Ovšem. Dokonce ještě dál. (*A pak předstihne její myšlenku.*) Ne - opravdu ne. Čestné slovo. Moje čestné slovo. Přece si nemyslíte, že by nějaká školačka ze zapadákov v Derbyshiru někdy koncem osmnáctého století mohla...!

HANA Tak co tedy dělala?

VALENTIN Prostě si hrála s čísly. Ve skutečnosti to nic neznamenal.

HANA Nějaký smysl to mít muselo.

VALENTIN Jen tak si čmárala, nic víc.

HANA Něco jako opice za psacím strojem?

VALENTIN Ano. Nebo spíš za klavírem.

(*Hana vezme do rukou matematiku a čte z ní.*)

HANA „...znamenitou metodu, jejíž pomocí všechny přírodní tvary vydají svá numerická tajemství a vyjeví se výhradně prostřednictvím čísel.“
Tahle zpětná vazba je metoda, jak zobrazovat přírodní tvary? Řekněte mi jen, jestli ano nebo ne.

VALENTIN (*popuzeně*) Pro mě ano. Obrázky turbulence - růstu - změny - stvoření - ale ne, jak nakreslit slona, proboha!

HANA Promiňte. (*Vezme ze stolu jabloňový list. Ostýchá se naléhat dále.*)
Takže iterováním nějakého tentononc byste obrázek tohoto listu nenakreslil?

VALENTIN (*nedbale*) Ale ano, to by taky šlo.

HANA (*zuřivě*) Tak už mi konečně odpovězte! Mám chuť vás zabít, namouduši!

VALENTIN Kdybyste znala správný algoritmus a iterovala ho dejme tomu desetitisíckrát, pokaždé by se vám někde na obrazovce objevila tečka. Nikdy byste nevěděla, kde vám vyskočí příští. Ale postupně byste začala vidět tenhle tvar, protože každá tečka bude někde uvnitř tvaru tohoto listu. Nebyl by to ovšem list, byl by to matematický objekt. Ale ano, je tomu tak... Nepředvídatelné a předurčené se vyvíjejí ruku v ruce, aby vtiskly světu jeho podobu. Tak vytváří příroda sebe samu, na každé úrovni, sněhovou vločku i sněhovou vánici. Naplňuje mě to štěstím. Být opět na začátku, neznat takřka nic. Mluvílo se o konci fyziky. Zdálo se, že relativita a kvantová teorie všechno vyřeší. Teorie všeho. Ale vysvětlily se jen velice velké a velice malé věci. Vesmír, elementární částice. Věci běžných rozměrů, které tvoří naše životy, věci, o kterých se píší básně - oblaka - narcisy - vodopády - nebo to, co se stane v šálku kávy, když do něj nalijete smetanu - tyhle věci jsou plny záhad, jsou pro nás stejnou záhadou

jako byla nebesa pro staré Řeky. Jsme lepší v předpovídání událostí na okraji galaxie nebo v jádru atomu než v předpovědi deště na tetiččině zahradní slavnosti ode dneška za tři neděle. Jak se totiž ukazuje, problém je v něčem docela jiném. Nedokážeme předpovědět ani to, kdy ukápně příští kapka z kohoutku, když náhodou vybočí z rytmu. Každá kapka stanoví podmínku pro tu další, sebemenší změna každou předpověď rozmetá, a stejně tak nepředvídatelné je počasí, vždycky bude nepředpověditelné. Když protáhnete čísla počítačem, uvidíte to na obrazovce. Budoucnost je zmatek. Od chvíle, kdy jsme se postavili na zadní nohy, se dveře jako tyhle pootevřely snad jen pětkrát nebo šestkrát. Žijeme v nejlepší možné době, kdy takřka všechno, čemu jste se domnívala rozumět, je úplně jinak.

(Pauza.)

HANA Počasí na Sahaře se dá předpovídat docela dobře.

VALENTIN Měřítko je jiné, ale graf stoupá a klesá celkem stejně. Šest tisíc let na Sahaře odpovídá víceméně šesti měsícům v Manchesteru. Vsaďte se.

HANA O co?

VALENTIN O všechno, co stejně prohrájete.

HANA *(po pauze)* Ne.

VALENTIN Děláte dobře. To je důvod, proč rostlo v Egyptě obilí.

(Pauza. Opět slyšíme klavír.)

HANA Co to hraje?

VALENTIN Nevím. Vymýšlí si.

HANA Chloe o něm mluví jako o „géniovi“.

VALENTIN Tak mu říká moje matka - ale ta to myslí vážně. Loni na radu nějakého experta kopala několik měsíců na nepravém místě, už ani nevím, co to hledala - snad základy loděnice Capability Browna - a Gus jí ukázal správné místo na první pokus.

HANA Promluvil vůbec někdy?

VALENTIN Mluvil. Do pěti let. Nikdy jste se na něj nezeptala. Z chování máte u nás výbornou.

HANA Ano, já vím. Můj nezájem byl vždycky vysoce hodnocen.

(Vstoupí Bernard, celý vzrušený a rozjásaný. Nese knihu.)

BERNARD *Angličtí bardové a skotští recenzenti.* Vepsáno tužkou. Slyšte a líbejte mé byciklové klipsy! (*Čte z knihy.*)
 „Ó, posle spánku, minuvší se slávy,
 vši hanu snímám ze tvé zabeđené hlavy.
 Nebohý Ezro, barde *Divanu Erótova*,
 tvé uspavadlo chválím zas a znova!“
 Vidíte, každou stránku musíte obrátit.

HANA To je jeho písmo?

BERNARD Ale no tak.

HANA Očividně není.

BERNARD Kristepane, co byste ještě chtěla?

HANA Důkaz.

VALENTIN Správně. O kom to mluvíte?

BERNARD Důkaz? Důkaz? To byste musela být u toho, náno hloupá!

VALENTIN (*mírně*) Poslyšte, mluvíte s mou snoubenkou.

HANA A zvlášť když mám pro vás dárek. Hádejte, co jsem našla? (*Vytáhne dárek pro Bernarda.*) Dopis lady Croomové z Londýna manželovi. Její bratr, kapitán Brice, se oženil s jistou paní Chaterovou. Jinými slovy, podle všeho s vdovou.

(*Bernard nahlíží do dopisu.*)

BERNARD Já říkal, že je mrtvý. Z kterého je to roku? 1810! Proboha, 1810! Výborně, Hano! Chcete mi tvrdit, že jde o jinou paní Chaterovou?

HANA Vůbec ne. Je to ona. Všimněte si křestního jména.

BERNARD Charity. Charity... „Popři, co nelze dokázat. Tvoje Charity!“

HANA Nelíbejte mě!

VALENTIN Nenechá se líbat od nikoho.

BERNARD Vidíte! Napsali to - svěřili to papíru. Byla to jejich pracovní náplň. Rozptýlení. Papíru měli dost. A určitě se toho najde víc. Vždycky se ještě něco najde. Najdeme to!

HANA Tomu říkám vašeň. Nejdřív Valentin, teď vy. Dojemné.

BERNARD První, co aristokratický přítel našeho domácího učitele - pod jednou střešou s nebohým troubou, kterému ztrhal knihu - udělá, je, že svede Chaterovi ženu. Vše odhaleno. Dojde k souboji. Chater umírá,

Byron prchá! P. S. Hádejte, co bylo dál? Vdova si bere bratra její milosti! Opravdu si myslíte, že by o tom nikdo nenapsal jediné slovo? To přece není možné. Ztratilo se to z očí, ale my to napíšeme znovu!

HANA Napište, Bernarde. Já na tom žádnou zásluhu nenesu, nic jsem pro to neudělala.

(Stejná myšlenka zřejmě napadla Bernarda. Rázem nasadí chytráckou masku.)

BERNARD Tedy, to je od vás - fér - vskutku velkorysá -

HANA Prozíravé. Chater mohl umřít na cokoli, kdekoli.

(Chytrácká maska se protáhne.)

BERNARD Ale bil se v souboji s Byronem!

HANA Ještě jste neprokázal, že se bili. Neprokázal jste, že to byl Byron. Proboha, Bernarde, vždyť vy jste ještě neprokázal, že tady Byron vůbec byl!

BERNARD Řeknu vám, co je váš problém. Nemáte kuráž.

HANA Nepovídejte.

BERNARD Čímž myslím niternou víru v sebe samu. Podprahový instinkt. Část vašeho já, která se neopírá o logiku. Jistotu, která nepotřebuje odkazy, podpůrná svědectví. Protože čas běží pozpátku, tak, tik, tak, tik šlape vesmír a pak nazpátek, ale to stačí, byla jste tam a zatraceně dobře to víte.

VALENTIN Mluvíte o lordu Byronovi, o tom básníkovi?

BERNARD Ne, vy mouro, mluvíme o lordu Byronovi, přísežném účetním znalci.

VALENTIN *(nedotčeně)* Ale on tady byl, tedy ten básník.

(Ticho.)

HANA Jak to víte?

VALENTIN Je zapsán v lovecké knize. Zastřelil, myslím, zajíce. Přečet jsem je všechny, když jsem měl příušnice - byla tady spousta zajímavých lidí -

HANA Kde je ta kniha?

VALENTIN To není ta, s kterou pracuju - pro mě je příliš raná -

HANA 1809.

VALENTIN Byly odjakživa v komodě. Zeptejte se Chloe.

(Hana pohlédne na Bernarda. Bernard mlčí, není schopen slova. Vypadá jako by upadl do transu, jen jeho rty se neslyšně pohybují. Hana k němu přejde a cudně ho políbí na tvář. Funguje to. Bernard se vypotácí do zahrady.)

BERNARD *(mimo scénu, skřehotavě volá)* Chloe... Chloe!

VALENTIN Matka mu půjčila svoje kolo. Půjčit někomu bickyl je jeden ze způsobů bezpečného sexu, patrně ten nejbezpečnější. Moje matka je z Bernarda celá pryč a on není žádný hlupák. Věnoval jí první vydání Horace Walpolea a teď mu půjčila svůj bycicl. *(Sebere všechny tři věci /učebnici, sešit a graf/ a uloží je do desek.)* Můžu si to na chvilku půjčit?

HANA Ano, jistěže.

(Klavír ztichne. Z hudebního pokoje váhavě vstoupí Gus.)

VALENTIN *(Gusovi)* Ano, skončili jsme... už jdu. *(Haně.)* Rád bych tomu diagramu přišel na kloub.

(Gus pokývne hlavou a usměje se, i na Hanu, ale ta je duchem nepřítomná.)

HANA Čemu ale nerozumím... proč s touhle zpětnou vazbou dodneška nikdo nepracoval - to přece není jako relativita, nemusíte být Einstein.

VALENTIN Dívala byste se, a nic byste neviděla. Elektronická kalkulačka je pro matematiky to, co byl pro Galilea dalekohled.

HANA Kalkulačka?

VALENTIN Dříve na to nebylo dost času. Nebylo dost tužek! *(Zamává Thomasinovým sešitem.)* Tohle jí zabralo bůhvíkolik dní a sotva se toho dotkla. Teď by jí stačilo stisknout tlačítko a tisknout ho znovu a znovu. Iterace. Několik minut. Kdybych měl to, co jsem udělal za dva měsíce, počítat tužkou na papíře, potřeboval bych na to celý zbytek života a pokrýl bych tím tisíce stran - desítky tisíc! A ta nuda!

HANA Chcete říct - ? *(Zmlkne, protože Gus tahá Valentina za rukáv.)* Chcete říct - ?

VALENTIN Jasně, Gusi, už jdu.

HANA Chcete říct, že to byl jediný problém? Dostatek času? A papíru? A nuda?

VALENTIN Jdeme hledat krabici s maškarní výstrojí.

HANA *(přinucena zvýšit hlas)* Vale! Tohle je celá odpověď?

VALENTIN *(překvapen její reakcí. Mírně.)* Ne, chci říct, že byste pro to musela mít důvod.

(Gus rozčileně vyběhne z pokoje.)

(Omluvně.) Nesnáší, když lidi křičí.

HANA Omlouvám se.

(Valentin se vydá za Gusem.)

A vůbec nic jiného?

VALENTIN No, snad ještě jedno: musela byste být blázen.

(Valentin odejde. Hana zůstává, zabrána do svých myšlenek. Po chvíli se otočí ke stolu a vezme do rukou Cornhillský magazín. Krátce do něj nahlédne, zavře jej a odejde s časopisem z místnosti.)

Prázdňá místnost.

Světlo se změní v časně ráno. Z velké dálky zazní výstřel z pistole. Vzápětí se ozve krákání množství vran vyrušených z odpočinku na neviděných stromech.)

O P O N A

DRUHÉ DĚJSTVÍ

PRVNÍ OBRAZ

Bernard přechází po pokoji a nahlas předčítá z několika strojem popsaných stránek. Jeho posluchačstvem jsou Valentin, Chloe a Gus. Gus sedí poněkud stranou a není příliš soustředěný. Valentin pojídá sendvič, vytahuje z něj listy salátu a nabízí je své želvě, kterou má v klíně.

BERNARD „Udalo se to? Mohlo to tak být? Nepochybně mohlo. Pouhé tři roky předtím stanul na kolbišti irský básník Tom Moore, aby pomstil Jeffreyho kritiku v časopise *Edinburgh Review*. Tyto souboje končily jen zřídka smrtí, zhusta to byla fraška, ale v očích zákona byli oba duellanti vrahy. Co se zavražděného týče, pak nevýznamný básník jako Ezra Chater mohl dojít smrti v derbyshirské mokřině právě tak nepostrádán a nepamatován jako jeho současník a jmenovec, bezvýznamný botanik, který zemřel v lesích Západní Indie, ztracen pro dějiny stejně jako opice, jež ho pokousala. 16. dubna 1809, několik dní po svém odjezdu ze Sidley Parku, napsal Byron svému advokátovi Johnu Hansonovi: ‚I kdyby následky mého odjezdu z Anglie byly zničující desetinasobně víc, než popisujete, nemám jiné volby; jisté okolnosti mne nutí, abych bezodkladně opustil zemi.‘ K čemuž se v poznámce editora *Sebraných dopisů* uvádí: ‚Co byly Byronovy naléhavé důvody pro odjezd z Anglie, nebylo nikdy objasněno.‘ Dopis byl napsán na rodinném sídle Newstead Abbey v Nottinghamshiru. Den cesty na severozápad odtud leží Sidley Park, panství Coverleyových - rodiny mnohem vznešenější, obdrževší titul hrabat z Croomu od samotného Karla II...“

(Vstoupí rázně Hana s jakýmsi papírem v ruce.)

HANA Bernarde...! Vale...

BERNARD Rád bych to dočetl, jestli dovolíte.

(Hana položí papír před Valentina.)

CHLOE *(hněvivě)* Hano!

HANA Co je?

CHLOE Chováte se neomaleně!

HANA *(zaraženě)* Cože? Já?

VALENTIN Bernard nám předčítá svou přednášku.

HANA Ano, já vím. *(Vzchopí se.)* Ano - ano - bylo to neomalené. Omlouvám se, Bernarde.

VALENTIN (*s papírem v ruce*) Co je to?

HANA (*Bernardovi*) Dobrá trefa - knihovna Indické kanceláře.

(*Valentinovi.*) Vlastnoruční Peacockův dopis, nechala jsem si poslat kopii -

CHLOE Hano! Buďte zticha.

HANA (*usedá*) Ano, promiňte.

BERNARD To nic. Budu si číst pro sebe.

CHLOE Ne.

(*Hana sáhne po Peacockově dopisu a vezme si jej zpátky.*)

HANA Pokračujte, Bernarde. Přišla jsem o něco? Omlouvám se.

(*Bernard po ní loupne okem, ale pak čte dál.*)

BERNARD „Newsteadská větev Byronů sestávala v roce 1809 z výstřední vdovy a jejího nikterak pozoruhodného synka, ‚chromého spratka‘, který byl až do věku deseti let, kdy nabyl šlechtického titulu po dědečkově, vláčen po zemi z podnájmu do podnájmu onou vulgární tyranskou ženštinou, jež mu byla matkou - “

(*Hanina ruka vystřelí vzhůru.*)

námítka se zamítá - „a který ještě čtyři měsíce po svých jedenadvacátých narozeninách nevyňikal ničím jiným než děláním dluhů a svým talentem. Byronovi a Coverlyovi nestáli na téže společenské úrovni a těžko se na ni mohli dostat. Jediným, podnes neobjeveným spojovacím článkem byl Septimus Hodge, Byronův přítel v Harrow a Trinity College - “

(*Hanina ruka opět vystřelí.*)

- uznávám - (*okamžitě si to stříbrnou tužkou opraví*) „Byronův současník v Harrow a v Trinity College a nyní domácí učitel dcery Croomových, Thomasiny Coverlyové. Byronovy dopisy nám říkají, kde byl 8. dubna a 12. dubna. Byl v Newsteadu. Ale desátého byl v Sidley Parku, jak dosvědčuje zdejší lovecký deník: ‚10. dubna 1809 - dopoledne. Vysoká oblačnost, sucho, chvílemi slunce, jihovýchodní vítr. Já - Augustus - lord Byron. Čtrnáct holubů, jeden zajíc (lord B.)‘ Jak ovšem dneska víme, drama života a smrti v Sidley Parku se netýkalo holubů, ale sexu a literatury.“

VALENTIN Jako holub byste to viděl jinak.

BERNARD Já tady být nemusím. Prokazují vám laskavost.

CHLOE Nevšímejte si ho, Bernarde - pokračujte, jak to bylo s tím soubojem?

BERNARD Hanu to vůbec nezajímá.

HANA Ale ano, zajímá. Jsem zvyklá pracovat při puštěném rádiu.

BERNARD Díky!

HANA Bude toho ještě hodně?

CHLOE Hano!

HANA Je to úžasné, fakticky. Jenom jsem si říkala, kolik toho ještě máte. Musím se na to (*na dopis*) zeptat Valentina - promiňte, Bernarde, pokračujte, tohle počká.

BERNARD Kde jsem přestal?

VALENTIN U holubů.

CHLOE U sexu.

HANA U literatury.

BERNARD Život a smrt. Správně. „Nic o tom nesvědčí výmluvněji než tři dokumenty, jež jsem citoval: Jadrný požadavek urovnat věc v soukromí, v zoufalství načmáraný vzkaz ‚můj manžel poslal pro pistole‘, a 11. dubna vyzvání na souboj od uraženého autora a paroháče Ezry Chatera. Obálky se nedochovaly. Jisté však je, že všechny tři dopisy se nacházely v Byronově vlastnictví, když byly jeho knihy v roce 1816 prodány - zachovány mezi stránkami *Divanu Erótova*, který si Byron sedm let předtím vypůjčil v Sidley Parku od Septima Hodge.“

HANA Vypůjčil?

BERNARD Otázky zodpovím nakonec. Konstruktivní poznámky jsou ovšem vítány. Proto si to ostatně zkouším po venkovských štacích, než dojde k londýnské premiéře pod záštitou Byronovy společnosti a následné publikaci. Mimochodem, Valentine, přejete si jmenovité uznání? - „lovecký deník, který nedávno objevil...“?

VALENTIN Nikdy se neztratil, Bernarde.

BERNARD „Na nějž nedávno upozornil...“ Za normálních okolností jména neuvádím, ani tam, kde bych měl, ale v případě učených pojednání a rozvodových stání dodávají zmínky o členech šlechtického rodu větší věrohodnosti. Vrazím vás někam do přednášky, a pak se o vás zmíním ještě v tiskové zprávě. Co vy na to?

VALENTIN Velice laskavé.

HANA V tiskové zprávě? Vy to neuveřejníte v *Anglických studiích*?

BERNARD To až později, s náležitým poznámkovým aparátem a v uznaném tónu - velice suchém, velice skromném, beze špetky uspokojení, a přesto s neklamným podtextem: „Jen se užijte, kůže líný!“ Ale nejdřív musím naladit média: „Rezervujte si mě předem, ať nejste zklamáni.“ Kde jsem to přestal?

VALENTIN Lovecký deník.

CHLOE *Divan Erótův.*

HANA „ - který si vypůjčil...“

BERNARD Správně. „ - vypůjčil od Septima Hodge. Je možné, že dopisy v knize již byly, když si ji Byron vypůjčil?“

VALENTIN Ano.

CHLOE Buď zticha, Vale.

VALENTIN Ale možné to je.

BERNARD „Je pravděpodobné, že by Hodge půjčil knihu Byronovi, aniž by z ní ty tři soukromé listy dříve odstranil?“

VALENTIN Promiňte, ale - chtěl jsem jen říct, že Byron si knihu mohl vypůjčit bez dovolení.

HANA To je pravda.

BERNARD Tak proč ji Hodgeovi nevrátil?

HANA Nevím, nebyla jsem u toho.

BERNARD To je fakt, to jste nebyla.

CHLOE Pokračujte, Bernarde.

BERNARD „Přesvědčivým důkazem je třetí dokument, samotné vyzvání. Chater v něm ‚jako muž a básník‘ ukazuje prstem na toho, kdo ho ‚zostudil tištěným slovem‘. Ani jako muž, ani jako básník nebyl Ezra Chater takovou osobností, aby byla běžně ostouzena či vůbec zmiňována v tisku. Je neoddiskutovatelné, že oním zostuzením byla recenze *Turecké děvy* v Piccadilly. Byl Septimus Hodge tak či onak ve spojení s londýnskými časopisy? Nebyl. A co Byron? Ano! Dva roky předtím recenzoval Wordsworthe, dva roky poté měl recenzovat Spencera. A máme nějaké vodítko, co se týče Byronova mínění o básníku Chaterovi? Ano! Kdo jiný než Byron mohl napsat ty čtyři verše do výtisku *Anglických bardů a skotských recenzentů* lady Croomové - “

HANA Takřka kdokoli.

BERNARD Miláčku -

HANA Neříkejte mi miláčku.

BERNARD Vy tvrdá palice, myslíte, že je pravděpodobné, aby muž, kterého Chater nazývá „můj přítel Septimus Hodge“ byl týž muž, který ošoustal jeho manželku a nakydal hromadu sraček na jeho poslední knihu?

HANA Prezentováno takhle, pak zcela určitě.

CHLOE (*upřímně*) Vás musel někdo v minulosti hluboce zranit, vidíte, Hano?

HANA Proti tomu, co tu musím poslouchat, to nestálo za řeč. Proč není v Byronových dopisech nic o jeho recenzích v Piccadilly?

BERNARD Přesně. Protože autora zabil.

HANA Ale první z nich, na *Tureckou děvku*, vyšla předchozího roku. Byl snad jasnovidec?

CHLOE Dopisy se ztrácejí.

BERNARD Díky! Přesně tak! Určitě existoval dopis, který to vše potvrzuje - ztracený, leč nezahladitelný, jako hlasy z rádia čerící vesmír navěky věkův. „Můj drahý Hodgei - nacházím se tedy v Albánii a vy jste jediná osoba na světě, která ví proč. Ubohý Ch.! Nikdy jsem mu nepřál nic zlého - leda v *Piccadilly* - to ta žena mě svedla, drahý Hodgei! - tragická záležitost, poezie z ní však bohudík vyvázla bez úhony. Se srdečným pozdravem Váš B. - P. S. Tenhle dopis spalte.“

VALENTIN Jak Chater zjistil, že to byl Byron?

BERNARD (*podrážděně*) Já nevím, já u toho přece nebyl! (*Pauza. Haně.*) Chcete něco říct?

HANA Moi?

CHLOE Já to vím. Byron to řekl paní Chaterové v posteli. Na druhý den její lásku odmrštil, a tak ho práskla, že ji sexuálně obtěžoval.

BERNARD (*distingovaně*) Práskla, že ji sexuálně obtěžoval?

HANA Jasně.

(*Bernardovi povolí nervy. Debata se zvrhne v hlasitou hádku, kdy jeden mluví přes druhého; Bernard vyhrožuje, že odejde, ale pak se nechá přemluvit, aby pokračoval.*)

BERNARD Dobrá - zapomeňte na to!

HANA Omlouvám se -

BERNARD Ne - dostává se mi toliko jízlivostí a dětinského skákání do řeči -

VALENTIN Co jsem zas provedl?

BERNARD Ani slůvka uznání za patrně nejsenzačnější literární objev století -

CHLOE Myslím, že jste hrozně nespravedliví - žálí na vás, Bernarde -

HANA Neřeknu už jediné slovo -

VALENTIN Ano, pokračujte, Bernarde - slibujeme.

BERNARD (*posléze*) Dobrá, ale jediné když přestanete krmit želvy!

VALENTIN Má přece čas oběda.

BERNARD A pod podmínkou, že se mi dostane běžné ohleduplnosti učenců vůči učenci -

HANA Němá jako ryba, dokud neskončíte -

BERNARD A všechny připomínky budou poté formulovány na důstojné akademické -

HANA Úrovni - máte pravdu, Bernarde.

BERNARD - platformě.

HANA Platformě. Jasně. Jazykem učenců. Spolehněte se.

(Bernard, který předtím s velkou okázalostí přednášku odložil, se opět chopí svých papírů, a pátraje přitom podezíravými pohledy po známce posměchu ve tvářích svých posluchačů, vyhledá místo, kde přestal.)

BERNARD Poslední odstavec. „Není pochyb, že Ezra Chater své vyzvání na souboj někomu adresoval. Jestli v dubnu 1809 došlo za raního mrhnutí v Sidley Parku k souboji, pak byl dle všeho svědectví jeho protivníkem kritik s darem výsměchu a slabostí pro něžné pohlaví. Musíme hledat příliš daleko? Není pochyb, že v roce 1810 byla již paní Chaterová vdovou. Pátráme-li po bezprostřední příčině předčasné a nezaznamenané smrti Ezry Chatera, musíme hledat daleko? Není pochyb, že lord Byron ve vrcholné chvíli svého vzestupu k literární slávě, obestřen pláštěm tajemnosti a strachu, opustil zemi a v dobách, kdy cestování po kontinentu bylo krajně nezvyklé a nebezpečné, se po dva roky zdržoval v cizině. Ptáme-li se po jeho důvodu - musíme hledat daleko?“ (*Není špatný herec a výsledkem svého vystoupení je očividně potěšen.*)

(Rozhostí se významné ticho.)

HANA Blbost.

CHLOE No, já bych řekla, že je to pravda.

HANA Vynechal jste všechno, co se vám nehodilo do krámu. Byron vytrboval celé měsíce, že opustí Anglii - tak například v dopise z února -

BERNARD Ale neopustil ji, nebo ano?

HANA A pak odplul až začátkem července!

BERNARD Tenkrát nešly věci tak rychle. Čas se měřil jinak. Dva měsíce čekal ve Falmouthu na vítr či na co -

HANA Bernarde, já nevím, proč se tím vůbec obtěžuju - jste arogantní, lačný úspěchu a unáhlený. Dospěl jste od nápadu k hotové věci v cuku letu. Všechna čest za to, kam jste došel, ale pořád si myslím, že jste blázen. Ale nemůžu si pomoci, jste jako zlobivé dítě, které šlape na své tříkolce k okraji útesu, a já prostě musím zasáhnout. Takže mě poslouchejte. Jestliže Byron zabil Chatera v souboji, tak já jsem Marie Rumunská. Skončíte s takovou slávou, že z tohoto domu odejdete s papírovým pytlíkem na hlavě, aby vás náhodou nepoznali.

VALENTIN Vskutku, Bernarde, na exaktního vědce je vaše teorie poněkud nedotažená.

BERNARD Ale já nejsem exaktní vědec.

VALENTIN *(trpělivě)* Ne, na exaktního vědce -

BERNARD *(začíná křičet)* Stále čekám na pádný argument.

HANA Těžko někdo zabije člověka, a pak ještě setře jeho knihu. Tedy rozhodně ne v tomhle pořadí. Takže si musel knížku nejdřív vypůjčit, napsat na ni recenzi, odeslat ji, svěst paní Chaterovou, bojovat v souboji a prchnout, a to vše v nějakých dvou třech dnech. Kdo by tohle dokázal, řekněte mi?

BERNARD Byron.

HANA To je marné.

BERNARD Nikdy jste mu neporozuměla, jak je vidno z té vaší limonády.

HANA Z mého čeho?

BERNARD Ó, promiňte - považujete svou knihu za dílo historického revisionismu? Zhýčkané dítě Byron vynášen nepřiměřeně svému talentu du-

chem doby! A výsostná intelektuálka Carolina umlácená klacky mužské společnosti!

VALENTIN To jsem někde četl.

HANA V jeho recenzi.

BERNARD A zatraceně to sedí!

(Situace začíná dostávat nepříjemný spád a Bernard tomu očividně napomáhá.)

Prohodila jste pořadí, miláčku. Carolina byla romantická užvaněná husa bez špetky talentu a Byron byl racionalista osmnáctého století políbený géniem. A zabil Chatera.

HANA *(po pauze)* Mám-li ještě někdy změnit názor, pak byste měl v hledání pokračovat.

BERNARD To mám také v úmyslu. Spatřte už mrvu v oku svém! - vždyť máte dokonce na přebalu nepravého chlápka!

HANA Na přebalu?

VALENTIN A co můj počítačový model? O tom se nezmíníte?

BERNARD To nikam nevede.

VALENTIN *(Haně)* Podívejte, ta Byronova recenze v *Piccadilly* k jeho ostatním recenzím moc nepasuje.

HANA *(Bernardovi)* Jak to myslíte, nepravého chlápka?

BERNARD *(nevezme její otázku na vědomí)* Ty ostatní recenze k sobě taky moc nepasují, nezdá se vám?

VALENTIN Ne, ale jinak. Parametry -

BERNARD *(posměšně)* Parametry! Zkuste strčit Byronovu hlavu do vašeho laptopu! Génius není průměrný tetřívěk.

VALENTIN *(nedbale)* Eh co, vždyť je to triviální.

BERNARD Co?

VALENTIN Kdo co napsal a kdy...

BERNARD Triviální?

VALENTIN Pouhé personálie.

BERNARD Promiňte - ale řekl jste triviální?

VALENTIN To je technický termín.

BERNARD V mých kruzích nikoli.

VALENTIN Pochopte, že otázky, které kladete, nejsou vůbec podstatné. Je to totéž jako pít se, kdo přišel první s kalkulem. Angličani tvrdí, že Newton, Němci přísahají na Leibnitze. Ale na tom nezáleží. Pouhé osoby. Personálie. Na čem záleží, je kalkul. Vědecký pokrok. Poznání.

BERNARD Opravdu? A proč?

VALENTIN Co proč?

BERNARD Proč na vědeckém pokroku záleží víc než na osobách?

VALENTIN Mluví vážně?

HANA Ne, plácá triviálnosti. Bernarde -

VALENTIN (*Jí skočí do řeči. Bernardovi.*) Jen si poslužte, prohráváte.

BERNARD Aha, teď mě umlátíte penicilinem a pesticidy. Ušetřte mě toho, a já vás ušetřím atomové bomby a aerosolů. Ale nepleťte si pokrok se zdokonalitelností. Velký básník je vždycky aktuální. Velký filozof je naléhavá potřeba. Na Isaaka Newtona nikdo nespěchá. S Aristotelovým vesmírem jsme byli docela šťastní. Já osobně jsem mu dával přednost. Pětapadesát křišťálových koulí napojených na boží klikovou hřídel je pro mne docela uspokojivá představa vesmíru. Nic triviálnějšího než rychlost světla si představit nedovedu. Kvarky, kvasary - velké třesky, černé díry - koho tyhle sračky zajímají? Jak jste nás z toho pohodlného stavu vůbec vylákali? Pro prachy? A proč jste tak spokojení sami se sebou?

CHLOE Vy máte něco proti penicilinu, Bernarde?

BERNARD Nekrmte ty zvířata. (*Opět Valentinovi.*) Strčil bych vás všechny z útesu osobně. Až na toho v tom invalidním vozíku, to bych asi ztratil sympatie dřív, než by si to lidi stačili promyslet.

HANA (*hlasitě*) Jak to ksakru myslíte - na přebalu?

BERNARD (*nedbá*) Jestliže poznání není sebepoznání, pak toho moc nedokážete, pane kolego. Rozpíná se vesmír? Smršťuje se? Stojí na jedné noze a prozpěvuje si „Škoda lásky“? Do toho mě nazatahujte. Dokážu svůj vesmír rozšiřovat bez vás. „Hle v kráse jde, jak chodívá noc čistá hvězdnou oblohou, a světle krása zářívá i krása tmy v ní jedno jsou.“ Vidíte, tohle napsal, když se vrátil domů z mejdanu. (*S urážlivou zdvořilostí.*) Copak že to provádíte s těmi tetřívky, Valentine, prozradíte mi to laskavě?

(Valentin vstane a náhle je vidět, že se chvěje a má slzy na krajíčku.)

VALENTIN *(Chloe)* Nemá nic proti penicilinu a ví, že já nemám nic proti poezii. *(Bernardovi)* Nechal jsem tetřívky plavat.

HANA To snad ne, Valentine!

VALENTIN *(odchází)* Nejde to.

HANA Proč?

VALENTIN Moc šumu. Spousta zasraného šumu!

(S těmito slovy odejde Valentin z místnosti. Chloe, vyvedené z míry, vyhrknou slzy, vyskočí a krátce a neškodně zabuší do Bernarda pěstičkami.)

CHLOE Jste ničema, Bernarde!

(Chloe odejde za Valentinem a Gus za ní vyběhne. Pauza.)

HANA No, tak to se vám povedlo. Takže můžete jít, a nezapomeňte cestou nakopnout Bleska.

BERNARD Ano, omlouvám se. Když člověk není mezi profesionály, žádná sranda se nekoná, co?

HANA Ne.

BERNARD Jo... *(začne svoji přednášku ukládat do aktovky a to mu připomene...)* zajímá vás ještě ten přebal? „Lord Byron a Carolina Lambová v Královské akademii“? Perokresba Henryho Fuseliho?

HANA Co je s ní?

BERNARD To nejsou oni.

HANA *(vybuchne)* To říká kdo!?

(Bernard vytáhne ze své aktovky Věstník Byronovy společnosti.)

BERNARD Odborník na Fuseliho z *Věstníku Byronovy společnosti*. Poslali mi poslední číslo... coby ctihodnému hostujícímu řečníkovi.

HANA Samozřejmě, že to jsou oni! Všichni vědí -

BERNARD To se jen traduje. *(Vyhledá ve věstníku dotyčné místo.)* Tady je to. „Nikoli před rokem 1820.“ Provedl analýzu. *(Nabízí jí časopis.)* Přečtete si to, až budete mít volnou chvíli.

HANA *(podobným tónem, jakým se Bernard pošklebuje)* Provedl analýzu?

BERNARD Půvabná skica, to jistě, ale Byron byl v té době v Itálii...

HANA Ale, Bernarde - já vím, že jsou to oni.

BERNARD Jak to víte?

HANA Jak? Prostě to vím. „Provedl analýzu“, ježkovy voči!

BERNARD No tak!

HANA Mýlí se.

BERNARD To vám napovídá niterný instinkt?

HANA (*kategoricky*) Mýlí se.

(*Bernard zaklapne aktovku.*)

BERNARD No co, stejně je to všechno triviální, ne? Co kdybyste jela taky?

HANA Kam?

BERNARD Se mnou.

HANA Do Londýna? A proč?

BERNARD Proč asi.

HANA Aha, kvůli vaší přednášce.

BERNARD Ale ne. Na tu se můžete vysrat. Kvůli sexu.

HANA Jo tak... ne. Díky... (*A pak se ohradí.*) Bernarde!

BERNARD Měla byste si to zkusit. Dost se to podceňuje.

HANA Nic proti sexu nemám.

BERNARD Ale máte. Měla byste se trochu odvázat. Dokázala byste napsat lepší knihu. Nebo aspoň opravdickou knihu.

HANA Sex a literatura. Literatura a sex. Vaše téma je dost jednotvárné. Jako dvě kulíčky rotující kolem dokola pudinkové misky. Jedna z nich je vždycky sex.

BERNARD No jistě. Všude samí chlapi.

HANA Bezpochyby Einstein - relativita a sex. Chippendale - sex a nábytek. Galileo - „Pohnula se Země?“ Co jste to krucinál zač? Tu a tam mi nějaký chlap nabídně ruku, ale horší kšeft neznám. Dostupný sex výměnou za to, že se v posteli nemůžeš ani uprdnout. Opravdickou knihu - jak to myslíte?

BERNARD Udělat hrdinku z Caroliny Lambové může jen romantička. Vy jste pro Byrona jako stvořená.

(*Pauza.*)

HANA Tak se mějte.

BERNARD Vráším se večer na ten candrbál. Chloe mě pozvala.

HANA Jistě to myslela dobře, ale já netančím.

BERNARD To ne - jdu s ní.

HANA Aha, chápu. Já stejně nepůjdu.

BERNARD Budu jí dělat kavalíra. Ve vši důvěrnosti. Ne abyste to řekla matince.

HANA Ona si nepřeje, aby to matka věděla?

BERNARD Ne - já si nepřeju, aby to matka věděla. Tohle je má první zkušenost s pozemkovou šlechtou. Jsem z toho na větvi.

HANA Bernarde! - snad jste to děvče nesvedl?

BERNARD Nesvedl? Kdykoli jsem se otočil, stála na horních špriclích žebříku před knihovnou. Nakonec jsem to vzdal. Což mi připomíná - všiml jsem si mezi jejíma nohama čehosi, co mi připomělo vás.

(*Vzápětí obdrží Bernard přiléhavou facku, ale nevyvede ho to z míry. Vytáhne ze své hromady papírů malou tlustou knížku. Jeho hlas ani nezakolísá.*)

Cestovní průvodce po Derbyshiru - James Godolphin, 1832 - bez ilustrací, bohužel. (Otevře knihu v založeném místě.) „Sidley Park v Derbyshiru, v majetku hraběte Crooma...”

HANA (*otupěle*) Svět se řítí do ďáblovy říti.

BERNARD „Park o velikosti pěti set akrů včetně čtyřiceti akrů jezera, dílo Browna a Noakese, má i při svém hrůzném stylu půvabné detaily - viadukt, umělá sluj atd. - poustevna obývaná šilencem, který po dobu dvaceti let nepromluvil a nepřipustil k sobě živáčka, s výjimkou ochočené želvy, jež se jmenuje Plautus a kterou dovoluje pohladit pouze dětem.“ (*Podává jí knihu.*) Želva. Zřejmě tradiční místní atrakce.

(*Po chvíli si Hana knihu vezme.*)

HANA Díky.

(*Ve dveřích stane Valentin.*)

VALENTIN Před domem čeká nádražní taxík...

BERNARD Ano... díky... Ach - vynesl Peacock své trumfy?

HANA Jak se to vezme.

BERNARD Poustevníkovo jméno a curriculum vitae? (*Vezme do ruky Peacockův dopis.*) „Milý Thackerayi..“ Bože, mně to pálí. (*Odloží dopis.*) No, držte mi palce - (*Bezvýrazně Valentinovi.*) Promiňte... no však víte... (*a Haně*) a co se toho vašeho -

VALENTIN Odprejskněte, Bernarde.

BERNARD Tak jo.

(*Bernard odejde.*)

HANA Nesmíte se od Bernarda nechat vyhecovat. Berte to jako divadelní výstup. Rétorika. Kdysi se to dokonce vyučovalo, jako tělocvik. S pravdou to nemá nic společného, na tu měli filozofii. Rétorika byla něco jako talkshow. Bernardovo rozhořčení je pouhá rozcvička před jeho vystoupením v televizi.

VALENTIN Nevadí mi, když mnou pohrdá hovnopuc. (*Dívá se na dopis.*) Cože to šílencovo?

(*Hana uchopí dopis a čte mu z něj.*)

HANA „Šílencova závěť je výstrahou před francouzskou módou... neboť to byl pofrancouzštělý matematik, kdo ho uvedl do zádumčivé jistoty světa beze světla či života... jako dřevěná pec, jež musí strávit sebe sama, dokud se popel i pec nesloučí v jedno a všechno teplo ze země nevyprchá...“

VALENTIN (*pobaveně, užasle*) Hoho!

HANA „Skonal stár čtyřicet sedm let, omšelý jako Jób a vetčný jako kapustový stvol, nicméně důkazu své předpovědi - znovuoživení naděje prostřednictvím poctivé anglické algebry - vzdor všemu svému usilování nikdy nedosáhl.“

VALENTIN To je všechno?

HANA (*přikývne*) Záleží na tom?

VALENTIN Na čem? Že jsme všichni předurčení k zániku? (*Nedbale.*) Ano, jistě - říká se tomu druhý zákon termodynamiky.

HANA Bylo to známo?

VALENTIN Básníkům a šílencům od nepaměti.

HANA Vážně.

VALENTIN Ne.

HANA Má to něco společného s tím... no, s tím Thomasinovým objevem?

VALENTIN Ona nic neobjevila.

HANA S tou její učebnicí.

VALENTIN Nemá.

HANA Takže náhoda?

VALENTIN Co?

HANA (čte) „Skonal stár čtyřicet sedm let.“ To bylo v roce 1834. Takže se narodil roku 1787. Stejně jako ten učitel. Říká to ve svém dopise lordu Croomovi, když se uchází o místo: „Narozen - 1787.“ Poustevník se tedy narodil ve stejném roce jako Septimus Hodge.

VALENTIN (po pauze) Nekousnul vás náhodou Bernard do nohy?

HANA Copak to nechápete? Měla jsem za to, že ten můj poustevník je perfektní symbol. Idiot zasazený do krajiny. Ale tohle je lepší. Věk osvícenství zapuzený do romantické divočiny! Duch Sidley Parku přežívající v poustevníkově chatrči!

VALENTIN To přece nevíte.

HANA Ale vím. Víím to. Někde musí být něco... kéž by se mi to podařilo najít.

DRUHÝ OBRAZ

Pokoj je prázdný.

Repríza: časné ráno - vzdálený výstřel z pistole - krákání vran.

Do ještě zšeřelého pokoje vstoupí Jellaby s lampou. Jde k oknům a vyhlíží ven. Cosi tam vidí. Vráť se, aby postavil lampu na stůl, a pak otevře jedno z francouzských oken a vystoupí do zahrady.

JELLABY (zvenku) Pane Hodgei!

(Vstoupí Septimus, následován Jellabym, který za sebou dveře do zahrady zavře. Septimus má na sobě zimní plášť.)

SEPTIMUS Děkuju vám, Jellaby. Už jsem nedoufal, že se vůbec dovnitř dostanu. Kolik je hodin?

JELLABY Půl šesté.

SEPTIMUS Takže mi ukazují dobře. Teda - to byl úžasný zážitek! *(Vytáhne zpod kabátu dvě pistole a položí je na stůl.)* Představte si: Rozbřesk! Nečekaně živo. Ryby, ptáci, žáby... králíci... *(vytáhne zpod kabátu mrtvého králíka)* jedním slovem krása. Škoda že se to dá vidět jen časné zrána. Přinesl jsem slečně Thomasině králíka. Vezmete si ho?

JELLABY Je mrtvý.

SEPTIMUS Ano. Slečna Thomasina miluje králíčí paštiku.

(Jellaby od něj bez jakéhokoli nadšení vezme králíka. Je trochu od krve.)

JELLABY Byla po vás sháňka, pane Hodgei.

SEPTIMUS Rozhodl jsem se přespat v loděnici. Neodjížděl odsud nějaký kočár?

JELLABY Kočár kapitána Brice, pán a paní Chaterovi jeli s ním.

SEPTIMUS Oni odjeli?

JELLABY Ano, pane. A koně lorda Byrona osedlali ve čtyři.

SEPTIMUS Lord Byron taky!

JELLABY Ano, pane. Celý dům byl vzhůru, měl jste vidět ten šrumec.

SEPTIMUS Ale já mám jeho pistole na králíky! Co s těma pistolema na králíky budu dělat?

JELLABY Hledali vás ve vašem pokoji.

SEPTIMUS Kdo?

JELLABY Její milost.

SEPTIMUS V mém pokoji?

JELLABY Řeknu její milosti, že jste se vrátil. (*Hotoví se k odchodu.*)

SEPTIMUS Jellaby! Nenechal tu pro mě lord Byron nějakou knihu?

JELLABY Knihu?

SEPTIMUS Vypůjčil si ode mne jistou knihu.

JELLABY Jeho lordstvo nenechalo ve svém pokoji vůbec nic, pane, ani šesták.

SEPTIMUS Ach, jsem si jistý, že by vám tam nějaký ten šesták nechal, kdyby ho měl. Jellaby - tady máte půllibru.

JELLABY Mockrát vám děkuju, pane.

SEPTIMUS Co se vlastně stalo?

JELLABY Služebnictvu se nic neříká, pane.

SEPTIMUS Ale jděte, copak za půllibru se už nic nekoupí?

JELLABY (*si povzdychne*) Její milost přistihla v noci paní Chaterovou.

SEPTIMUS Kde?

JELLABY Na prahu ložnice lorda Byrona.

SEPTIMUS Aha. A kdo odcházel a kdo přicházel?

JELLABY Paní Chaterová vycházela z ložnice lorda Byrona.

SEPTIMUS A kde byl pan Chater?

JELLABY Pan Chater a kapitán Brice popíjeli griotku. Podomek jim udržoval oheň v krbu až do tří hodin. Nahoře došlo k hlasité výměně názorů a pak -

(*Do pokoje vstoupí lady Croomová.*)

LADY CROOMOVÁ Nuže, pane Hodgei.

SEPTIMUS Milosti.

LADY CROOMOVÁ Takový rámus kvůli jednomu zajíci?

SEPTIMUS Králíkovi.

(Lady Croomová si ho dlouze změří.)

Vskutku, je to zajíc, i když vypadá spíš jako králík -

(Jellaby je na odchodu.)

LADY CROOMOVÁ Můj odvar.

JELLABY Ano, vaše milosti. *(Odejde.)*

(Lady Croomová drží v ruce dva dopisy. Dosud jsme je neviděli. Jejich obálky jsou již otevřené. Hodí je na stůl.)

LADY CROOMOVÁ Jak se opovažujete!

SEPTIMUS Nemohu být volán k zodpovědnosti za slova, která byla psána ve vsí důvěrnosti a pak přečtena bez ohledu na dobré mravy.

LADY CROOMOVÁ Byla adresována mně!

SEPTIMUS Byla zanechána v mém pokoji pro případ mé smrti -

LADY CROOMOVÁ Pche! - jaký má smysl milostný dopis ze záhrobí?

SEPTIMUS Určitě stejný jako z předhrobí. Nicméně ten druhý dopis vaší milosti adresován nebyl.

LADY CROOMOVÁ Mám snad mateřské právo otevřít dopis adresovaný mé dceři, ať už v případě vašeho života, vaší smrti či vaší imbecility. Jak si to představujete, psát jí o rýžovém pudinku, když je v šoku z násilné smrti v našem středu?

SEPTIMUS Čí smrti?

LADY CROOMOVÁ Vaší přece, vy nešťastníku!

SEPTIMUS Ach ano, už chápu.

LADY CROOMOVÁ Nevím, které z vašich poblouznění je šílenější. Jedna obálka plná rýžového pudinku, druhá nestoudných důvěrností dotýkajících se několika částí mého těla, ale pranic nepochybujte, co je pro mne nepřijatelnější.

SEPTIMUS Co?

LADY CROOMOVÁ To jsme najednou drzí, když máme sbalené kufry, co? Váš přítel odjel před vámi a tu běhnu Chaterovou a jejího muže jsem vykázala sama - a bratra taky, že je sem vůbec přivedl. To je trest za to, když se při výběru známostí neřídíte zdravým rozumem. Vyhnanství. Lord

Byron je prostopášík a farizej, a čím dřív odpluje do Levanty, tím dřív najde společnost ke svému obrazu.

SEPTIMUS Byla to noc zúčtování.

LADY CROOMOVÁ Ani nevíte, jak bych si přála, aby proběhla bez všech těch hrozných věcí, jak bych si přála, abyste po sobě s panem Chaterem stříleli ve vsí decentnosti příslušící civilizovanému domu. Nezbyla vám žádná tajemství, pane Hodgei. Všechna vyšla najevo vprostřed výkřiků, kleteb a slzí. Můžete mluvit o štěstí, že celoživotní vášně pro hon a lov připravila mého manžela o půl sluchu, takže slyší jenom na ucho, na kterém spí.

SEPTIMUS Obávám se, že nemám tušení, co se tady stalo.

LADY CROOMOVÁ Ta vaše rajda byla přistižena v ložnici lorda Byrona.

SEPTIMUS Ach. Přistižena panem Chaterem?

LADY CROOMOVÁ Kým jiným?

SEPTIMUS Je mi velice líto, madam, že jsem využil vaší laskavosti a představil vám svého nehodného přítele. Musí mi podat podrobné vysvětlení, tím si buďte jista.

(Než lady Croomová na tuto výhružku stačí zareagovat, vstoupí do pokoje Jellaby s jejím „odvarem“. Je to velice složitá záležitost: cínový tác na krátkých nožkách, na němž je nad lihovým kahanem zavěšena konvice. Patří k tomu i šálek s talířkem a stříbrný „košíček“ se suchými lístky čaje. Jellaby položí tác na stůl a hotoví se k přípravě čaje.)

LADY CROOMOVÁ Udělám to sama.

JELLABY Ano, paní. (*Septimovi.*) Lord Byron pro vás zanechal u posluhy dopis, pane.

SEPTIMUS Děkuji vám.

(Septimus sebere z podnosu dopis. Jellaby vykročí k odchodu. Lady Croomová upřeně hledí na dopis.)

LADY CROOMOVÁ Kdy mu ho dal?

JELLABY Když odjížděl, vaše milosti.

(Jellaby odejde. Septimus zastrčí dopis do kapsy.)

SEPTIMUS Dovolíte?

(Když lady Croomová nenamítá, nalije jí Septimus čálek čaje. Lady Croomová si ho vezme.)

LADY CROOMOVÁ Nevím, zda se sluší, abyste v mém domě přijímal dopisy od člověka, který zde není vítán.

SEPTIMUS To se nesluší, plně s vámi souhlasím. Netaktnost lorda Byrona už dávno rozesmutňuje všechny jeho přátele, mezi něž se ovšem nadále nepočítám. Nepřečtu si jeho dopis, dokud i já nebudu za branami.

(Lady Croomová nad tím krátce zauvažuje.)

LADY CROOMOVÁ To může omluvit přečtení dopisu, nikoli však jeho napsání.

SEPTIMUS Vaše milost měla žít v Periklových Aténách! Filozofové by soupeřili se sochaři o každou vaši volnou chvíli!

LADY CROOMOVÁ *(se ohradí)* To snad ne!... *(A pak už méně odmítavě.)* To snad ne...

(Septimus mezitím vytáhl Byronův dopis z kapsy a zapaluje jeho růžek plamenem líhového kahanu.)

To snad ne...

(Dopis vzplane a Septimus ho pustí z ruky a nechá ho na kovovém tácu shořet.)

SEPTIMUS A je to - dopis lorda Byrona, který si žádá živá duše jaktěživo nepřečte. Odjedu také, madam, ve chvíli, kdy si to budete přát.

LADY CROOMOVÁ Na ostrovy?

SEPTIMUS Na ostrovy? Proč právě tam?

LADY CROOMOVÁ Přece za Chaterovou. Nic vám neřekla?

SEPTIMUS Vyměnila se mnou sotva půl tuctu slov.

LADY CROOMOVÁ Nechtěla patrně marnit čas. Chaterová odplula s kapitánem Bricem.

SEPTIMUS Ach tak. Jako člen posádky?

LADY CROOMOVÁ Ne, jako choť pana Chatera, rostlinopisce v expedici mého bratra.

SEPTIMUS Poznal jsem, že to není žádný básník. Ale nevěděl jsem, že je převlečený botanik.

LADY CROOMOVÁ Ani botanik to není. Můj bratr zaplatil sto liber, aby ho vůbec tiskli, a teď zaplatí dalších sto padesát, aby po celý rok sbíral kytky v Západní Indii, zatímco jeho panička bude kapitánovou milostnicí. Kapitán Brice propadl vášni k paní Chaterové a nerozpakuje se ošálit

Admiralitu, Linného společnost a Sira Josepha Bankse, botanika jeho Veličenstva v Kew, jen aby se mohla plavit s ním.

SEPTIMUS Její vášeň tak vřelá jistě není.

LADY CROOMOVÁ Boží rozmar obrací naše srdce vždycky k jiným než k těm, kteří by si toho zasloužili, v tom je jeho vada.

SEPTIMUS To rozhodně, madam. (*Pauza.*) Myslíte, že je pan Chater skutečně klamán?

LADY CROOMOVÁ Přísahá na počestnost své choti a shledává pro ni důkaz ve své horlivosti vystupovat na její obranu. Kapitán Brice klamán není, ale nemůže si pomoci. Zemřel by pro ni.

SEPTIMUS Myslím, madam, že by spíš nechal zemřít pana Chatera.

LADY CROOMOVÁ Vskutku, nepoznala jsem ještě ženu, která by stála za souboj či naopak. Dopis, který jste mi napsal, se s vaším vztahem k paní Chaterové nesrovnává, pane Hodgei. Zakusila jsem už zradu ve chvíli, kdy sotva zaschl inkoust, ale být zrazena dřív, než je pero jen smočeno, a to s veřejným kalamářem, co si mám o takových móresech myslet?

SEPTIMUS Madam, oddával jsem se v besídce o samotě svým myšlenkám, když mne tam paní Chaterová objevila, a já ve své vášni, v mukách neukojené touhy -

LADY CROOMOVÁ Ach...!

SEPTIMUS - domníval jsem se ve svém šílenství, že mi Chaterová se sukněmi nad hlavou poskytne efemérní iluzi štěstí, jemuž jsem si nedovolil dát tvář.

(*Pauza.*)

LADY CROOMOVÁ Neupomínám se, že bych kdy obdržela podivuhodnější poklonu, pane Hodgei. Doufám, že je toho na mě víc než na paní Chaterové s hlavou ve štoudvi. Nosí podvlékačky?

SEPTIMUS Nosí.

LADY CROOMOVÁ Ano, slyšela jsem, že podvlékačky jsou dneska v módě. Pro ženy je nepřírozené strojit se jako žokejové. Neschvaluji to. (*Otočí se, až jí zavíří sukně, a vykročí k odchodu.*) Nevím nic o Periklovi ani o Aténských filosofech. Mohu jim věnovat hodinku po koupeli - v mém obývacím pokoji. V sedm hodin. A vezměte s sebou nějakou knihu. (*Odejde.*)

(*Septimus sebere oba své dopisy a začne je pálit v plamenu lihového kahanu.*)

TŘETÍ OBRAZ

Valentin a Chloe sedí u stolu. V pokoji je také Gus. Chloe si čte ve dvojích nedělních novinách. Má na sobě všední dámské šaty z počátku minulého století, bez klobouku. Valentin datluje do přenosného počítače. Také on má na sobě pomuchlaný dobový oblek. Šaty pocházejí očividně z velkého proutěného prádelního koše, z něhož vytahuje Gus další a další svršky a zkouší si je. Najde starý plášť a začne si ho oblékat.

Mezi předměty na stole jsou teď dvě geometrická tělesa, jehlan a kužel, asi půl metru vysoké, téhož typu, jaké se používají v hodinách kreslení, a květináč s trpasličími jirinkami (které nevpadají jako moderní šlechtěné druhy).

CHLOE *Vyrovnání účtů v Arkádii - Sex, literatura a smrt v Sidley Parku.*
Portrét lorda Byrona.

VALENTIN Nikoli Bernardův?

CHLOE „Byron se utkal v souboji na život a na smrt, tvrdí profesor...“
Valentine, nemyslíš, že jsem první, koho to napadlo?

VALENTIN Ne.

CHLOE Ještě jsem to nedořekla. Veškerá budoucnost je naprogramovaná jako počítač - je to správná teorie, nebo snad ne?

VALENTIN Deterministický vesmír, ano.

CHLOE Správně. Protože všechno včetně nás je jen spousta atomů, odrážejících se jeden od druhého jako kulečnickové koule.

VALENTIN Ano. Ve dvacátých letech minulého století kdosi, zapomněl jsem už kdo, poznamenal, že z Newtonových zákonů lze předpovědět všechno, co ještě přijde - potřebovala bys k tomu počítač velký jako celý vesmír, ale příslušný vzorec by se nakonec našel.

CHLOE Ale nefunguje to, co?

VALENTIN Ne. Ukazuje se, že to je jiný druh matematiky.

CHLOE Já myslím, že za to může sex.

VALENTIN Opravdu?

CHLOE Fakt si to myslím. Jistě, vesmír je deterministický, jak řekl Newton, nebo se o to aspoň snaží, ale jediné, co to kazí, jsou lidé, kteří se v lásce neřídí přesnými instrukcemi pro jejich úsek plánu.

VALENTIN Ach. Přitažlivá síla, kterou Newton vynechal. Takže je třeba vrátit se až k tomu jablku v rajské zahradě. Ano. (*Pauza.*) Ano, myslím, že před tebou to ještě nikoho nenapadlo.

(*Vstoupí Hana s jakýmsi bulvárním plátkem a hrnkem čaje.*)

HANA Už jste to viděli? *Děvkař Byron odpráskl básníka.*

CHLOE (*potěšeně*) Ukažte.

(*Hana jí podá noviny, usměje se na Guse.*)

VALENTIN To tedy zabodoval. Jak se to všichni dozvěděli?

HANA Nebuďte směšný. (*Chloe.*) Váš pan otec to chce zpátky.

CHLOE No dobře.

HANA Je to pošuk.

CHLOE Žárlíte. Myslím, že je to skvělý. (*Vstane k odchodu. Gusovi.*) Ano, tohle je bezva, ale bez těch cviček. Pojď, půjčím ti střevíce na nízkém podpatku, v těch budeš vypadat stylově -

HANA Ahoj, Gusi. Vypadáte všichni tak romanticky.

(*Gus, který odchází za Chloe, zaváhá a usměje se na ni.*)

CHLOE (*významně*) Tak jdeš?

(*Chloe podrží Gusovi dveře a vyjde za ním, zřetelně dávajíc na jevo svůj nesouhlas.*)

HANA Hlavně nesmíte pranic dbát na to, co si o vás myslí mladí lidé. (*Jde si prohlížet další noviny.*)

VALENTIN (*úzkostně*) Nezdá se vám, že má něco s Bernardem?

HANA O Chloe starost nemám, už je dost stará, aby rozhodla sama, komu dá a komu ne. „Byron se utkal v souboji na život a na smrt, tvrdí profesor...“ Nebo spíš - (*skepticky*) „Tvrdí profesor!“

VALENTIN Třeba se zjistí, že je to všechno pravda.

HANA Nemůže se zjistit, že je to pravda, může se pouze nezjistit, že je to nepravda - prozatím.

VALENTIN (*potěšeně*) To je přesně jako ve vědě.

HANA Jestli se Bernardovi podaří uhájit to až do smrti, bude slavít úspěch.

VALENTIN Přesně jako ve vědě... Největší strach máme z těch, co přijdou po nás...

HANA Já osobně si nemyslím, že s tím vystačí tak dlouho.

VALENTIN ...a pak je tu život po smrti. Posmrtný život má svá pro i proti.
„Ach - pan Bernard Nightingale, dovolte, abych vám představil lorda
Byrona.“ Tomu říkám ráj.

HANA Přece byste nevěřil na posmrtný život, Valentine.

VALENTIN Konečně mě chcete zklamat.

HANA Já? Jak to?

VALENTIN Věda a náboženství.

HANA Ne, to ne, všechno jsme viděli, všechno jsme zkusili, nuda.

VALENTIN Ach, Hano. Snoubenko má. Smilujte se. Nemohli bychom se
vzít jen tak na zkoušku a ráno to zase odvolat?

HANA (*pobaveně*) Nezvyklejší nabídku jsem snad ještě neobdržela.

VALENTIN (*zvědavě*) Opravdu? A obdržela jste jich hodně?

HANA To už bych na sebe prozradila moc.

VALENTIN No a proč ne? Vaše klasická upjatost je pouhá manýra - a neu-
róza.

HANA Nemám odejít?

VALENTIN Když nic nedáváte, nic taky nedostanete.

HANA Já o nic nežádám.

VALENTIN Ne, zůstaňte.

(*Valentin se vrátí k počítači. Hana se opět ponoří do knih na „svém“ konci sto-
lu. Před sebou má stoh svazků kapesní velikosti, „zahradní knížky“ lady
Croomové.*)

HANA Na čem pracujete? Valentine?

VALENTIN Vytvářím řetězec bodů na komplexní ploše -

HANA To jsou ti vaši tetřívci?

VALENTIN Jo, tetřívci. Zatracený tetřívci.

HANA Nesmíte to vzdát.

VALENTIN Proč? Nesouhlasíte s Bernardem?

HANA Jo tak. Samé triviálnosti - všeko: vaši tetřívci, můj poustevník, Bernardův Byron. Srovnávání toho, co hledáme, nepostihuje podstatu věci. Náš význam je v touze po vědění. Jinak odcházíme tak, jak jsme přišli. Proto nemůžete věřit na posmrtný život, Valentine. Věřte v příští, to rozhodně, ale ne v život. Věřte v Boha, duši, ducha, nekonečno, věřte na anděly, když chcete, ale na nějaké velké nebeské shromáždění za účelem názorové výměny zapomeňte. Stojí-li odpovědi v závěru knihy, můžu si počkat, ale je to otrava. Lepší je bojovat dál s vědomím, že neúspěch je konečný. (*Pohlédne přes Valentinovo rameno na obrazovku počítače. Reaguje.*) Jé! No ne... to je krása!

VALENTIN Thomasinina množina.

HANA Thomasinina množina! Proboha, Valentine!

VALENTIN Půjčte mi prst. (*Uchopí ji za prst a přitlačí ho několikrát na jednu z klapek klávesnice.*) Vidíte? Ostrovy řádu v moři popela. Obrazce vytvářející se z nicoty. Nemůžu vám ukázat, jak hluboko to sahá. Každý obrázek je zvětšeným detailem toho předchozího. A tak dále. Do nekonečna. Pěkné, co?

HANA Je to důležité?

VALENTIN Zajímavé. Publikovatelné.

HANA Gratuluju!

VALENTIN Mně ne. Thomasině. Já jen její rovnice protáhl počítačem milionkrát dále, než to dokázala s pomocí tužky sama. (*Vytáhne ze starých desek Thomasinin sešit a podá ho Haně.*)

(*Ozvou se zvuky klavíru.*)

Už si ho zas můžete vzít.

HANA Co to znamená?

VALENTIN Ne to, co byste si přála. Bohužel.

HANA Proč ne?

VALENTIN Byla by totiž slavná.

HANA Ne, to by nebyla. Byla mrtvá dřív, než se stihla proslavit...

VALENTIN Umřela?

HANA Uhořela.

VALENTIN (*pochopí*) Aha... ta dívka, co umřela při požáru!

HANA V noci před svými sedmnáctými narozeninami. Je to vidět, ten ne-sourodý vikýř na střeše. Tam byl její pokoj. V parku má pomníček.

VALENTIN (*podrážděně*) Já vím - je to můj dům.

(*Valentin obrátí svou pozornost zpátky k počítači. Hana se vrátí na svou židli. Listuje sešitem.*)

HANA Vale, Septimus byl její domácí učitel - nemohl spolu s Thomasinou -

VALENTIN Hledte si svého.

(*Pauza. Dva badatelé.*)

(*Dveřmi z místnosti, odkud nezní hudba, vtrhne dovnitř pátnáctiletý lord Augustus v šatech z roku 1812. Hlasitě se směje. Schová se pod stůl. Pronásleduje ho rozzuřená šestnáctiletá Thomasina. Okamžitě Augusta objeví.*)

THOMASINA Přísahal jsi! Řekl jsi namouduši!

(*Augustus vyběhne a Thomasina se za ním honí kolem dokola stolu.*)

AUGUSTUS Povím to mamince! Povím to mamince!

THOMASINA Ty protivu!

(*Thomasina Augusta chytí. Druhými dveřmi vstoupí Septimus s knihou, karafou a sklenicí a se svými deskami.*)

SEPTIMUS Huš! Co se to tu děje? Milorde! Klid, tady bude klid!

(*Thomasina Augusta pustí.*)

Děkuji vám.

(*Septimus zaujme své místo u stolu. Naleje si sklenici vína.*)

AUGUSTUS Dobrý den, pane Hodgei! (*Čemusi se šklebí.*)

(*Thomasina poslušně vezme náčrtník, posadí se a jme se kreslit geometrická tělesa. Septimus otevře své desky.*)

SEPTIMUS Přidáte se dneska k nám, lorde Auguste? Máme hodinu kreslení.

AUGUSTUS V Etonu mám z kreslení výbornou, pane Hodgei, ale my kreslíme jenom nahatý ženský.

SEPTIMUS Můžete kreslit po paměti.

THOMASINA Ohavné!

SEPTIMUS A teď budeme zticha, jestli dovolíte.

(Septimus vyndá z desek Thomasinin sešit a mrští ho k ní; vrací jí domácí úkol. Thomasina sešit chytí a otevře.)

THOMASINA Žádná známka? Vám se moje králičí rovnice nelíbila?

SEPTIMUS Žádnou podobnost s králíkem jsem v ní neshledal.

THOMASINA Požírám vlastní potomstvo.

SEPTIMUS *(po pauze)* To mě nenapadlo.

(Septimus natáhne ruku po sešitu. Thomasina mu ho vrátí.)

THOMASINA Nemám dost místa, abych to rozvedla.

(Septimus a Hana obracejí stránky - každý svého vlatního exempláře ve své době. Augustus začne lhostejně kreslit podle modelů.)

HANA Chcete říct, že svět přece jen dojde spásy?

VALENTIN Ne, stále mu hrozí zkáza. Ale jestliže to takhle začalo, možná tak započne i ten nový.

HANA Z poctivé anglické algebry?

SEPTIMUS Tak to půjde až do nekonečna nebo k nule. Nebo k nesmyslu.

THOMASINA Ne. Když oddělíte záporné kořeny, umocněním dostanou zase smysl.

(Septimus listuje stránkami. Thomasina kreslí podle modelů.)

(Hana zavře sešit a vrátí se ke své hromádce „zahradních knížek“.)

VALENTIN Poslyšte - stydne vám čaj.

HANA Mám ho ráda studený.

VALENTIN *(to nevezme na vědomí)* Váš čaj stydne sám od sebe, ale sám od sebe se nezahřeje. Nepřijde vám to divné?

HANA Ne.

VALENTIN Ale je to divné. Horké chladne. Je to jednosměrný proces. Váš čaj skončí na pokojové teplotě. Co se děje s vaším čajem, děje se všude se vším. Slunce a hvězdy. Chvilí to potrvá, ale všichni jednou skončíme na pokojové teplotě. Když si tady váš poustevník rozbil stan, nikdo tomu

nerozuměl. Ale řekněme, že máte pravdu a že v roce osmnáct set jánevímkolik toho o teple nikdo nevěděl víc než tenhle grafoman zalezlý v chatrči v Derbyshiru.

HANA Byl to vědec - studoval v Cambridge -

VALENTIN Dejme tomu. Nehodlám se přít. A to děvče bylo jeho žačkou. Měla za učitele génia.

HANA Anebo naopak.

VALENTIN Jak je ctěná libost. Ale takhle to nešlo! Možná, že si myslel, že poctivou anglickou algebrou spasí svět, ale takhle to rozhodně nešlo!

HANA Proč? Protože neměli kalkulačky?

VALENTIN Ne. Ano. Protože existuje řád, který jisté věci dovolí. Nemůžete otevřít dveře, dokud nemáte dům.

HANA Myslel jsem, že v tom je podstata génia.

VALENTIN Jen u bláznů a u básníků.

(*Pauza.*)

HANA „Já měl jsem sen, jenž nebyl jenom snem.

Pohaslo jasné slunce, ztemnělé
se hvězdy potácely v prostoru
vysuty z drah, a země ledová
se v bezměsíčním vzduchu kývala.“

VALENTIN To jste napsala vy?

HANA Byron.

(*Pauza. Opět dva badatelé.*)

THOMASINA Septime, myslíte, že se provdám za lorda Byrona?

AUGUSTUS Kdo to je?

THOMASINA To je autor *Childe Haroldovy pouti*, stvořitel toho nejpoetičtějšího a nejdojemnějšího a nejodvážnějšího hrdiny, o jakém jsem kdy četla, a taky nejmodernějšího a nejhezčího, protože pro ty, kdo ho znají, jako třeba já nebo tady Septimus, je Harold sám lord Byron. Že je to tak, Septime?

SEPTIMUS (*v zahloubání*) Ne. (*Vloží její sešit zpátky do desek a hodlá se opět začíst do své knihy.*)

THOMASINA Proč ne?

SEPTIMUS Především si vůbec neuvědomuje vaši existenci.

THOMASINA Náhodou, když byl v Sidley Parku, vyměnili jsme si mnoho významných pohledů. Divím se, že je ze svých dobrodružných cest už skoro půl roku doma a ještě mi ani jednou nenapsal.

SEPTIMUS To je vskutku nepravděpodobné, slečno.

AUGUSTUS Lord Byron? - chtěl si připsat mého zajíce, ačkoli já jsem vystřelil dřív! Tvrdil, že jsem ho o chlup minul! Vedl hrozně nejapné řeči. Ale já si myslím, že si tě lord Byron nevezme, Thomasino, protože byl síce chromý, ale slepý nebyl.

SEPTIMUS Mír! Do tři čtvrtě na dvanáct vyhlášuji mír. Je nepřipustné, aby žáci rušili tok učitelových myšlenek.

AUGUSTUS Můj učitel nejste, pane. Účastním se vaší hodiny ze svobodné vůle.

SEPTIMUS Jste-li tak determinován, mladý pane.

(Thomasina se tomu zasměje, vtip byl určen jí. Augustus, který je mimo hru, se naštve.)

AUGUSTUS Váš mír mě nezajímá, pane. Vy mi nebudete poroučet.

THOMASINA *(varovně)* Auguste!

SEPTIMUS Já tady neporoučím, mladý pane. Já toliko inspiroji úctou k výuce a chválou poznání, jež člověka přibližuje k Bohu. Vypisují odměnu jednoho šilinku za nejlepší kužel a jehlan nakreslené v naprostém tichu nejdříve do tři čtvrti na dvanáct.

AUGUSTUS Moje mlčení si za šilink nekoupíte, pane. To, co vím a co můžu říct, stojí za mnohem víc.

(Augustus odhodí náčrtník a tužku a důstojně opustí místnost. Práskne za sebou dveřmi. Pauza. Septimus tázavě pohlédne na Thomasinu.)

THOMASINA Řekla jsem mu, že jste mě políbil. Ale nikomu to nepoví.

SEPTIMUS Kdy jsem vás políbil?

THOMASINA Vy to nevíte? Včera!

SEPTIMUS Kde?

THOMASINA Tady! Na ústa!

SEPTIMUS V kterém to bylo hrabství?

THOMASINA V poustevně, Septime!

SEPTIMUS Na ústa v poustevně! Tohle myslíte? To nebyl polibek za šilink! Nekoupil bych ho zpátky ani za šest pencí. Už jsem na to málem zapomněl.

THOMASINA Jste krutý! Zapomněl jste na naši úmluvu?

SEPTIMUS Bůh mě netrestej! Naši úmluvu?

THOMASINA Že mě naučíte valčík! Zpečetili jsme to polibkem a druhý máte slíbený, až budu tančit jako mamá!

SEPTIMUS Ach ano. Jistěže. V Londýně jsme se všichni málem utancovali.

THOMASINA Musím se naučit valčík, Septime! Pohrdali by mnou, kdybych ho neuměla. Je to ten nejrozvernější a nejtroufalejší tanec, jaký si umíte představit - přišel z Německa.

SEPTIMUS Ať si svůj valčík nechají - kalkul mít nemůžou.

THOMASINA Mamá přivezla z města celou knížku valčíků pro klavír, aby je mohla hrát s hrabětem Zelinským.

SEPTIMUS Nepřipomínejte mi mé utrpení. To věčné třískání do klavíru mě nutí číst ve valčíkovém rytmu.

THOMASINA Třesky plesky! Co to máte za knihu?

SEPTIMUS Esej oceněnou pařížskou Akademií věd. Autor si zaslouží vaši shovívavost, milostivá slečno, neboť jste jeho prorokem.

THOMASINA Já? O čem píše? O valčíku?

SEPTIMUS Ano. Demonstruje rovnici vedení tepla v pevném tělese. Přitom však dospěl k herezi - k přirozenému protikladu sira Isaaka Newtona.

THOMASINA Ach - on popírá determinismus?

SEPTIMUS Ne!... I když, možná. Dokládá, že atomy se nechovají podle Newtona.

(Thomasinin zájem, jak je pro ni charakteristické, se lehce přenesl k novému tématu - jde si k němu pro knihu.)

THOMASINA Ukažte - ach! To je francouzsky?

SEPTIMUS Ano. Paříž je hlavní město Francie.

THOMASINA Kde mám číst?

(Septimus jí vezme knihu opět z rukou a vyhledá patřičnou stránku. Hudba ze sousední místnosti zatím nabrala na zvučnosti i zanícení.)

Teď hrají čtyručně. Mamá je do hraběte zamilovaná.

SEPTIMUS Hrabětem je v Polsku. V Derbyshiru je ladičem pian.

(Thomasina je pohroužena do knihy. Klavír zní stále vášnivěji a náhle v půli fráze zmlkne. Výmluvné ticho v sousedním pokoji Septima přiměje zdvihnout oči. Thomasina nic z toho neregistruje. V tichu slyšíme vzdálené pravidelné bušení parastroje, které převládne.

Po chvíli vstoupí z hudebního salonu lady Croomová, a když vidí, že v učebně probíhá výuka, zdá se tím být překvapena a lehce zneklidněna... Ovládne se a zavře za sebou dveře. A stojí a pozoruje nečinně a diskrétně, jako by nechtěla rušit. Septimus vstane, ale ona mu hlavou naznačí, aby opět usedl.)

(Ze dveří proti vchodu do hudebního salonu vyjde Chloe v šatech z počátku minulého století. Zaznamená přítomnost Valentina a Hany, ale pokračuje přímo ke dveřím hudebního salonu.)

CHLOE Ó - kde je Gus?

VALENTIN Nevím.

(Chloe vejde do hudebního salonu.)

LADY CROOMOVÁ *(rozhořčeně)* Ach jo! - Parastroj pana Noakese! *(Projde ke dveřím do zahrady a vyjde ven.)*

(Chloe se vrátí.)

CHLOE Zatraceně.

LADY CROOMOVÁ *(volá v zahradě)* Pane Noakesi!

VALENTIN Před chvílí tam byl...

LADY CROOMOVÁ Halóóó!

CHLOE Nesmí na té fotografii chybět - převlékl se?

HANA Bernard se už vrátil?

CHLOE Ne - má zpoždění!

(Do hluku parního stroje zazní opět klavír. Lady Croomová se vrátí do pokoje.)

(Chloe vyjde do zahrady.)

CHLOE *(křičí)* Gusi!

LADY CROOMOVÁ Divím se, jak při všem tom rámusu můžete vůbec učit, pane Hodgei, a omlouvám se vám.

(Chloe se vrátí dovnitř.)

VALENTIN *(vstává)* Přestaň nás všechny komandovat.

LADY CROOMOVÁ Ten rámus je k nesnesení.

VALENTIN Fotograf počká.

(Valentin, nepřestávaje reptat, následuje Chloe ze dveří, kterými vstoupila, a zavře za sebou. Hana je stále pohroužena v myšlenkách. Rytmické bušení neustává.)

LADY CROOMOVÁ Ten nepřetržitý zpupný monotónní zvuk mě dohání k šílenství! Vráťím se nejspíš do města, abych mu unikla.

SEPTIMUS Vaše milost může zůstat na venkově a do města ať se vrátí hrabě Zelinsky, odtud ho neuslyšíte.

LADY CROOMOVÁ Mluvím o stroji pana Noakese! *(Zpola stranou k Septimovi.)* Hodláte se durdit? Nepřipustím, aby má dcera studovala durdění.

THOMASINA *(neposlouchá)* Copak, mamá?

(Thomasina ani nezdvihne oči od knihy. Lady Croomová se vrátí zavřít dveře do zahrady a hluk parního stroje se ztiší.)

(Hana zavře jednu ze „zahradních knížek“ a otevře další. Občas si udělá poznámku.)

LADY CROOMOVÁ *(Thomasině)* Copak se to dneska učíme? *(Pauza.)* Dobrým mravům určitě ne.

SEPTIMUS Dneska máme kreslení.

(Lady Croomová si lhostejně prohlíží, co Thomasina začala kreslit.)

LADY CROOMOVÁ Geometrie. S geometrií souhlasím.

SEPTIMUS Souhlas vaší milosti je tím, oč stále usiluji.

LADY CROOMOVÁ Inu, neztrácejte naději. *(Netrpělivě se vrátí k oknu.)* Kde je ten zlosyn Noakes? *(Vyhlíží ven a viditelně a očividně se zlobí.)* Šel si zřejmě pro klobouk, aby měl co smeknout. *(Vrátí se ke stolu a dotkne se vázy s jiřinkami.)*

(Hana se pohodlně opírá o opěradlo, zaujata svou četbou.)

Jedině ty jiřinky, které mu přinesla vdovským věnem, mě smiřují se svatbou mého bratra. Budme rádi, že opice pokousala pana Chatera. Kdyby pokousala paní Chaterovou, bylo by po opici a my bychom se nemohli jako první v království chlubit těmihle nádhernými jiřinkami.

(Hana, začtená do „zahradní knížky“, vstane.)

Poslala jsem jednu v květináči do Chatsworthu. Vévodkyně byla jaksepatří vyvedena z míry, když jsem ji pak navštívila. Váš přítel básník se tam naparoval jako pán domu.

(Hana odejde, následující Valentina a Chloe.)

(Thomasina mezitím práskne svou knihou o stůl.)

THOMASINA No jo! Já jsem si to hned myslela! Newtonův stroj, který by měl dle zákonů pohybu pohánět naše atomy od kolébky ke hrobu, je nedokonalý! Determinismus sjíždí z cesty na každém nároží, jak jsem celou dobu věděla, a příčina je patrně skryta v postřezích tady toho pána.

LADY CROOMOVÁ Příčina čeho?

THOMASINA Chování těles za tepla.

LADY CROOMOVÁ To je geometrie?

THOMASINA Tohle? Ne, geometrií pohrdám!

LADY CROOMOVÁ *(zaujata jiřinkami dodá, zpola pro sebe)* Chaterka by Newtonův systém dokázala zvrátit za jediný víkend.

SEPTIMUS Geometrie, jak nás ve svém *Leviathanu* ujišťuje Hobbes, je jediná věda, kterou Bůh ráčil obdařit lidstvo.

LADY CROOMOVÁ Jak to myslel?

SEPTIMUS Hobbes nebo Bůh?

LADY CROOMOVÁ Připouštím, že nerozumím ani jednomu.

THOMASINA Pcha, celý Hobbes je nanic! Hory nejsou jehlany a stromy nejsou kužele. Jestliže má Pánbůh za jedinou geometrii tu euklidovskou, pak musí být milovníkem dělostřelecké nauky a stavitelství. Existuje taky jiná geometrie, kterou se cestou pokusů a omylů snažím objevit já, že je to tak, Septime?

SEPTIMUS Pokusy a omyly vystihují vaše zaujetí zcela přesně, milostivá slečno.

LADY CROOMOVÁ Kolik je ti dneska?

THOMASINA Šestnáct let a jedenáct měsíců, mamá, a tři týdny.

LADY CROOMOVÁ Šestnáct let a jedenáct měsíců. Musíme tě provdat dřív, než tvé vzdělání přesáhne maximální přijatelnou míru.

THOMASINA Provdám se za lorda Byrona.

LADY CROOMOVÁ Neříkej? Že se mi o tom nezmínil, nevychovanec.

THOMASINA Ty jsi s ním mluvila?!

LADY CROOMOVÁ To rozhodně ne.

THOMASINA Kde jsi ho viděla?

LADY CROOMOVÁ (*s patrnou hořkostí*) Všude.

THOMASINA Vy také, Septime?

SEPTIMUS V Královské akademii, kam jsem měl čest doprovázet vaši paní matku a hraběte Zelinského.

THOMASINA Co tam lord Byron dělal?

LADY CROOMOVÁ Pózoval.

SEPTIMUS (*taktně*) Skícoval ho tam během jeho návštěvy pan Fuseli... profesor malby.

LADY CROOMOVÁ Pózoval spíš pro přihlížející než pro obraz. Podobně jako jeho společnice, která dočista zvrátila obyčej, že dámy, které se v Akademii obdivují obrazům, toho mívají na sobě víc, než ty na obrazech - ale dosti už! Ať si ho tam pověsí i s Lambovou. Mně stačí pan Noakes, který se v mé zahradě chová jako slon v porcelánu.

(*Právě když vchází Noakes.*)

THOMASINA Císař nesouměrnosti! (*Usedne a kreslí graf, který bude posléze třetí položkou v zachovaných deskách.*)

LADY CROOMOVÁ Pane Noakesi!

NOAKES Vaše milosti -

LADY CROOMOVÁ Co jste mi to provedl?

NOAKES Ujišťuji vás, že všechno běží k naprosté spokojenosti. Jsme krapet pozadu, to jistě, ale má hráz bude do měsíce opravena -

LADY CROOMOVÁ (*zabuší do stolu*) Ticho!

(V nastalém tichu slyšíme z dáli dunění parního stroje.)

Nic neslyšíte, pane Noakesi?

NOAKES (potěšeně a hrdě) Vylepšená Newcomenova parní pumpa - jediná v Anglii!

LADY CROOMOVÁ To mi právě vadí. Kdyby měl takovou pumpu každý, nešla bych svou dávku utrpení beze stesků. Být však obšťastněna jedinou vylepšenou Newcomenovou parní pumpou v Anglii, to je kruté, pane, to se věru nedá vydržet.

NOAKES Vaše milosti -

LADY CROOMOVÁ A proč vlastně? Z mého jezera je vyschlá kaluž, aniž bych pro to znala sebemenší důvod, ledaže by sem aspoň ze tří hrabství pláchly kolihy a bekasíny, aby se v té naší bažině nechaly zastřelit. To, co jste nakreslil jako hvozd, je bídný hájek, v místě vašeho křoviska je bláto, na místě vašeho vodopádu teče bláto a váš pahorek je povrchový důl na bláto, kterého se vám nedostávalo v údolíčku. (Ukáže z okna.) Co je to tamhle za chlív?

NOAKES Myslíte poustevnu, milosti?

LADY CROOMOVÁ Vypadá jako chlív.

NOAKES Ujišťuji vás, milosti, že je to velice útulná chýše, stojící na pevných základech, řádně odvodněná, dvě obytné místnosti a komora, střecha krytá břidlicí, komín z kamene -

LADY CROOMOVÁ A kdo by tam měl jako bydlet?

NOAKES Inu, poustevník.

LADY CROOMOVÁ Kde ho máte?

NOAKES Milosti?

LADY CROOMOVÁ Přece byste nedodal poustevnu bez poustevníka?

NOAKES Víte, milosti -

LADY CROOMOVÁ Tak podívejte, pane Noakesi. Když mám slíbenou fontánu, očekávám, že ji dostanu i s vodou. Jaké poustevníky nabízíte?

NOAKES Nemám žádné poustevníky, vaše milosti.

LADY CROOMOVÁ Cože? Ani jednoho? Nenacházím slov.

NOAKES Nějaký poustevník se určitě najde. Můžeme dát inzerát.

LADY CROOMOVÁ Inzerát?

NOAKES Do novin.

LADY CROOMOVÁ Ale poustevník, který čte noviny, nebude asi poustevník, k němuž by měl člověk naprostou důvěru.

NOAKES Nevím, co vám navrhnout, vaše milosti.

SEPTIMUS Je tam dost místa pro klavír?

NOAKES (*nechápevě*) Pro klavír?

LADY CROOMOVÁ Rušíme tady - takhle ne, pane Hodgei. To bychom se toho moc nenaučili. (*Noakesovi.*) Pojdte, pane!

THOMASINA Pane Noakesi - špatné zprávy z Paříže!

NOAKES Něco s císařem Napoleonem?

THOMASINA Ne. (*Vytrhne z náčrtníku stránku se svým „grafem“.*) Týká se to vašeho parního stroje. Vylepšujte si ho jak chcete, nikdy z něj nedostanete to, co do něj vložíte. Z dvanácti pencí vám vrátí nanejvýš jedenáct. Tu dvanáctou jsem si vydělala já.

(*Thomasina podá graf Septimovi, který se do něj zahledí.*)

NOAKES (*opět zmaten*) Děkuju vám, milosti. (*Vyjde do zahrady.*)

LADY CROOMOVÁ (*Septimovi*) Rozumíte jí?

SEPTIMUS Ne.

LADY CROOMOVÁ Takže to by stačilo. Já jsem se vdávala v sedmnácti. Ce soir il faut qu'on parle français, je te demande, Thomasino, ze zdvořilosti k hraběti. Vezmi si ty zelené sametové šaty, prosím, pošlu Briggsovou, aby tě učesala. Šestnáct let, jedenáct měsíců...! (*Odejde za Noakesem do zahrady.*)

THOMASINA Lord Byron tam byl s nějakou dámou?

SEPTIMUS Ano.

THOMASINA Ach jo!

(*Septimus vezme od Thomasiny svou knihu zpátky. Obrací stránky a současně studuje její graf. Nepřítomně přitom hladí želvu. Thomasina vezme tužku a papír a začne kreslit Septima s Plautem.*)

SEPTIMUS Proč by měl parní stroj pana Noakese vynášet jen jedenáct pencí ze šilinku? Kde to stojí?

THOMASINA Nikde. Přišla jsem na to jen tak, mimochodem. Už si ani nepamatuju jak.

SEPTIMUS Ani determinismus ho nezajímá -

THOMASINA Ach... ano. Newtonovy rovnice sahají dopředu i dozadu, je jim jedno, jakým se ubírají směrem. Ale rovnici tepla na tom záleží, ta je pouze jednosměrná. To je ten důvod, proč stroj pana Noakese nemůže vydat dost energie, aby poháněl stroj pana Noakese.

SEPTIMUS To ví přece každý.

THOMASINA Ano, Septime, o strojích to vědí!

(Pauza. Septimus pohlédne na hodinky.)

SEPTIMUS Tři čtvrtě na dvanáct. Pro tento týden vám dávám za úkol zdůvodnit tenhle váš graf.

THOMASINA To nemůžu. Tak dobře matematiku neumím.

SEPTIMUS Tak tedy bez matematiky.

(Thomasina mezitím kreslila. Vytrhne z náčrtníku horní list a podá ho Septimovi.)

THOMASINA Tumáte. To jste vy s Plautem.

SEPTIMUS *(si prohlíží kresbu)* Dokonalá podoba. Moje už tolik ne.

(Thomasina se zasměje a odejde z pokoje. Ve dveřích do zahrady se objeví Augustus. Počíná si opatrně a ostýchavě. Septimus si ho hned nepovšimne. Sbírá své papíry.)

AUGUSTUS Pane...

SEPTIMUS Milorde...?

AUGUSTUS Urazil jsem vás, pane, a omlouvám se za to.

SEPTIMUS Nebral jsem to tak, milorde, ale jste laskav, že to zmiňujete.

AUGUSTUS Rád bych se vás na něco zeptal, pane Hodgei. *(Pauza.)* Máte s dovolením staršího bratra, když se jmenujete Septimus?

SEPTIMUS Ano, milorde. Žije v Londýně. Je redaktorem v *Piccadilly Recreation*. *(Pauza.)* Na to se ptáte?

(Augustus z jakéhosi důvodu v rozpacích, zdvihne kresbu Septima se želvou.)

AUGUSTUS Ne. Ach - to jste vy?... Mohl bych si to vzít?

(Septimus souhlasně přikývne hlavou.)

Jsou věci, na které se člověk přátel ptát nemůže. Myslím takové ty kar-nální záležitosti. Moje sestra mi řekla... moje sestra věří věcem, které, věřte mi, nemůžu ani opakovat.

SEPTIMUS Pak je tedy neopakujte. Projdeme se cestou na večeri zahradou a všechno si vysvětlíme. Není to tak složité. A pak bude už jenom na vás, abyste sestru vyvedl z nevědomosti.

(Venku se cosi děje - Bernardův zmučený hlas.)

BERNARD *(zpoza dveří)* Ach ne - ne - ne - krucinál! -

AUGUSTUS Děkuji vám, pane Hodgei, můžete se spolehnout.

(Augustus si vezme kresbu a nechá se doprovodit ke dveřím do zahrady, Septimus ho následuje.)

(Dveřmi, jimiž před chvílí odešla Hana, vstoupí Bernard. Spolu s ním vejde ta-ké Valentín, nechávaje dveře otevřené, aby mohla projít Hana se „zahradní knížkou“ v rukách.)

BERNARD Ach ne - ne -

HANA Je mi líto, Bernarde.

BERNARD Jen kvůli posraným jiřinkám? Fakt si to myslíte? Hotová věc? Fakt je to v prdeli? Co to vlastně obnáší? Sakumprásk. Posral jsem to? Co si o tom myslíte, Valentine? Řekněte mi pravdu.

VALENTIN Jste v prdeli.

BERNARD Ach, Bože! Fakticky?

HANA Ano, Bernarde, fakticky.

BERNARD Pořád si nejsem jistý. Ukažte mi, kde to stojí. Chci to vidět. Ne - přečtěte mi to - ne, počkejte... *(Usedne ke stolu. Hotoví se naslouchat, jako by naslouchání bylo nějakým orientálním uměním.)* Spusťte.

HANA *(čte)* „1. října 1810. Dnes byl na příkaz pana Noakese zryt záhon na jižní louce a napřesrok už bude skýtat krásný pohled, jenž nám bude útě-
chou za tu vzdálenou katastrofu. Jiřinky, které zřejmě plavbou po moři
nikterak neutrpěly a které se pod sklem zdárně rozmnožily, pojmenoval
kapitán Brice po své nevěstě ‚Charity‘, ačkoli všechna čest patří jejímu
choti, který si vyměnil lože s mými jiřinkami a anglické léto za věčnou
noc na Martiniku.“

(Pauza.)

BERNARD To je pořád jen chození kolem horké kaše. Kdo mi už konečně řekne, co to znamená?

HANA (*trpělivě*) To znamená, že Ezra Chater ze Sidley Parku je ten samý Chater, který roku 1810 na Martiniku popsal trpasličí jiřinku a zemřel na opičí pokousání tamtéž.

BERNARD (*rozčileně*) Ezra nebyl žádný botanik! Byl to básník!

HANA Nestál za moc ani v jednom, ale byl obojím.

VALENTIN To není žádná pohroma...

BERNARD To je teda pohroma! Byl jsem ve *Snídani s obrazovkou!*

VALENTIN To neznamená, že se Byron nebil v souboji; znamená to jen, že v něm Chater nezemřel.

BERNARD Vzpamatujte se, chlape! - Copak si myslíte, že by mě pozvali do *Snídaně s obrazovkou*, kdyby se Byron netrefil?!

HANA Uklidněte se, Bernarde. Valentín má pravdu.

BERNARD (*se chytá stěbla*) Myslíte? Máte na mysli ty recenze v *Piccadilly*? Ano, dva zcela neznámé Byronovy eseje - a navíc můj objev veršů, které připsal do *Anglických bardů*. To snad není k zahoezení.

HANA (*ohleduplně*) To určitě ne - zní to přesvědčivě.

BERNARD Hovno přesvědčivě! Dokázal jsem, že Byron tady byl, a vezmu jed na to, že napsal i ty verše, tak jako střelil toho zajíce. Proč jsem se jen pouštěl do těch spekulací... že zabil Chatera. Proč jste mi to nezatrhlí?! Určitě se to proflákne - tohle, myslím - tahle skvrnka na mém objevu - jak dlouho si myslíte, že potrvá, než to na mě nějaký botanický pedant práskne?

HANA Do pozítří. Bude to v rubrice dopisů v *Timesech*.

BERNARD To nemyslíte vážně.

HANA Je to svinstvo, ale někdo -

BERNARD Miláčku. Promiňte. Hano -

HANA - a je to koneckonců můj objev.

BERNARD Hano.

HANA Bernarde.

BERNARD Hano.

HANA Zmlkněte už. Bude to velice stručné, velice suché, bez jakékoli škodolibosti. Byl byste radši, kdyby to napsal někdo z vašich přátel?

BERNARD (*horlivě*) Bože, jen to ne!

HANA A následovat bude váš dopis do *Timesů* -

BERNARD Můj?

HANA No samozřejmě. Blahopřání kolegovi v důstojném jazyku vědy, jak doufám.

BERNARD Mám sežrat vlastní hovno, chcete říct?

HANA Berte to jako průlom v bádání o jirinkách.

(*Ze zahrady se přiiřtí Chloe.*)

CHLOE Proč nejdete?! - Bernarde! A nejste převlečený! Jak dlouho jste už zpátky?

(*Bernard na ni pohlédne, pak na Valentina a poprvé si uvědomí, že Valentin je jaksi neobvykle ustrojen.*)

BERNARD Proč máte tyhle šaty?

CHLOE Hodte sebou! (*Přehrabuje se v koši a vytahuje odtud všelijaké svršky pro Bernarda.*) Prostě si něco navlečte. Budeme se fotografovat. Všichni kromě Hany.

HANA Přijdu se podívat.

(*Valentin a Chloe pomáhají Bernardovi do zdobené kazajky a zapínají mu kolem krku krajkový límec.*)

CHLOE (*Haně*) Mamá se ptá, jestli nemáte ten teodolit?

VALENTIN Za co to jsi, Chloe? Za pasačku?

CHLOE Za Jane Austenovou.

VALENTIN No jasně.

HANA (*Chloe*) Ach - je v poustevně! Promiňte!

BERNARD Myslel jsem až dodneška, že tam není. Proč to fotografování?

CHLOE Přece pro místní noviny - vždycky nás fotí, než začneme. Ať je nás pořádný houf - Gus vypadá senzačně -

BERNARD (*zdešeně*) Pro noviny! (*Popadne z koše cosi jako biskupskou mit-*

ru a narazí si ji tak, aby mu zakrývala tvář. Zdušeným hlasem.) Jsem hotov!

(A Bernard vyklopýtá spolu s Valentínem a Chloe z místnosti. Hana vyjde za nimi.)

(Světlo se změní ve večerní. Venku se rozžínají lampiony. Z vedlejší místnosti zní klavír. Vstoupí Septimus s petrolejovou lampou. Nese Thomasininu učebnici matematiky a její esej na volných listech papíru. Usedne ke stolu a chystá se číst. Venku je už navzdory lampionům takřka tma. Vstoupí Thomasina v noční košili a bosá, se svícnem v ruce. Tváří se tajnůstkářsky a vzrušeně.)

SEPTIMUS Milostivá slečno! Co se děje?

THOMASINA Pššš! Septime! *(Tiše za sebou zavře dveře.)* Teď přišla naše chvíle!

SEPTIMUS K čemu, proboha?

(Thomasina sfoukne svíčku a svícen postaví na stůl.)

THOMASINA Nehrajte si na neviňátko! Zítra mi bude sedmnáct! *(Políbí Septima přímo.)* Tak!

SEPTIMUS Kristenanebi!

THOMASINA A teď mě to musíte naučit, zaplatila jsem předem.

SEPTIMUS *(pochopí)* Ach tak!

THOMASINA Hrabě nám hraje, to je přímo dar z nebes! Nemůžu přece v sedmnácti letech neumět valčík.

SEPTIMUS Ale vaše paní matka -

THOMASINA Dokud je v limbu, můžeme tančit. Celý dům šel na kutě. Zasllechla jsem klavír. Ach, Septime, naučte mě to!

SEPTIMUS Pššš! Teď nemůžu!

THOMASINA Ale můžete. Jsem naboso, takže pozor, ať mě nepošlapete.

SEPTIMUS Nemůžu, protože tohle není valčík.

THOMASINA Neří?

SEPTIMUS Ne, na valčík je to moc pomalé.

THOMASINA Ach. Tak počkáme, až začne hrát rychleji.

SEPTIMUS Milostivá slečno -

THOMASINA Pane Hodgei! (*Usedne na vedlejší židli a dívá se, na čem pracuje.*) Vy čtete moji esej? Proč pracujete tak pozdě a tady?

SEPTIMUS Abych ušetřil na svíčkách.

THOMASINA Tohle je moje stará učebnice.

SEPTIMUS Už je zase moje. Neměla jste do ní nic psát.

(Thomasina uchopí učebnici a zahledí se na otevřenou stránku.)

THOMASINA To byl jen takový vtip.

SEPTIMUS Přivádí mě to k šílenství, jak jste předpověděla. Sedněte si tamhle. Ještě nás dostanete do řečí.

(Thomasina vstane a přeseďne si na vzdálenější židli.)

THOMASINA Kdyby přišla mamá, řeknu jí, že jsme tu, abychom se mohli líbat, ne kvůli valčíku.

SEPTIMUS Ticho nebo do postele.

THOMASINA Ticho!

(Septimus si nalije další sklenku vína. Čte si dál v jejím eseji.)

(Hudba se změní v ryčnou party-music ze stanu v zahradě. A vypukne ohňostrojek - celkem malý na pozadí oblohy, vzdálené záblesky světla podobné explodujícím meteorům. Vejde Hana. Oblékla se na večírek. Rozdíl však není příliš nápadný. Zavře za sebou dveře a kráčí ke dveřím do zahrady. Když k nim dochází, vstoupí Valentin. Drží v ruce sklenku vína.)

HANA Ach...

(Ale Valentin jen projde kolem ní, na cosi soustředěný a zpola opilý.)

VALENTIN (*Haně*) Mám to! (*Jde rovnou ke stolu a přehrabuje se ve zmešti papírů, knih a nejrůznějších předmětů, které se tam nakupily.*)

(Hana, zmatena jeho chováním, se za ním otočí. Valentin najde, co hledal - „graf“.)

(Septimus, který si mezitím četl v Thomasině eseji, také teď studuje graf. Graf, nad kterým hloubají, je na jevišti opět dvakrát.)

VALENTIN To je přece teplo.

HANA Nejste už nametený, Vale?

VALENTIN To je graf výměny tepla.

SEPTIMUS Takže všichni jsme předurčení ke zkáze!

THOMASINA (*rozjařeně*) Ano.

VALENTIN Jako parní stroj, rozumíte -

(*Hana si ze stejné karafy dolije původně Septimovu sklenku a napije se z ní.*)

Nebyla na to tehdy vyzbrojena. Ani vzdáleně. Viděla význam věcí, a daleko dopředu, jako když vidíte obraz.

SEPTIMUS To není věda. To je vyprávění příběhů.

THOMASINA A tohle je valčík?

SEPTIMUS Ne.

(*Stále zní moderní hudba.*)

VALENTIN Jako film.

HANA Co vlastně viděla?

VALENTIN Že tenhle film se pozpátku pustit nedá. Teplu bylo první, co takhle nefungovalo. Na rozdíl od Newtona. Když pustíte pozpátku filmový záběr kyvadla nebo míče letícího vzduchem - vypadá to úplně stejně.

HANA Míč by letěl špatným směrem.

VALENTIN To byste musela nejdřív vědět. Ale teplo - tření - míč rozbíjí - cí okno -

HANA Ano.

VALENTIN Tohle pozpátku nefunguje.

HANA A myslel si to vůbec někdo?

VALENTIN Ona viděla proč. Střepey můžete poskládat zpátky, ale teplo úderu do skla neposbíráte. Je pryč.

SEPTIMUS Takže ten vylepšený newtonovský vesmír musí doběhnout do konce a vychladnout. Ach, bože.

VALENTIN Teplu přechází do vší té směsi. (*Zahrne do svého gesta vzduch v místnosti, celý vesmír.*)

THOMASINA Ano, musíme si pospíšit, jestli si chceme zatančit.

VALENTIN A všechno se mísí stejně, po všechen čas, nenávratně -

SEPTIMUS Myslím, že času máme ještě dost.

VALENTIN ...dokud všechny čas nevyprší. To je to, co znamená čas.

SEPTIMUS Až pochopíme všechna tajemství a ztratíme všechny významy, ocitneme se sami na pustém pobřeží.

THOMASINA Takže si zatančíme. Tohle je valčík?

SEPTIMUS Dejme tomu. (*Vstane.*)

THOMASINA (*vyskočí*) Hurá!

(*Septimus ji vezme pozorně do náručí a lekce valčíku na hudbu ze stanu začíná.*)

(*Vstoupí Bernard v nepřesvědčivém historickém převleku s lahví v ruce.*)

BERNARD Mě si nevšímejte, mám tady někde sako... (*Zamíří k proutěnému koši.*)

VALENTIN Odcházíte?

(*Bernard svléká dobovou kazajku. Pod ní má vlastní košili a kalhoty zastrčené do podkolenek.*)

BERNARD Ano, bohužel.

HANA Co se děje, Bernarde?

BERNARD Nic, co bych mohl -

VALENTIN Mám odejít?

BERNARD Ne, já odcházím!

(*Valentin a Hana sledují Bernarda, kterak si navléká sako a upravuje si oděv.*)

(*Septimus políbí Thomasinu na ústa. Taneční lekce je tím přerušena. Thomasina k němu zdvihne oči. Znovu ji vážně políbí. Thomasina ho obejmě.*)

THOMASINA Septime...

(*Septimus ji umlčí. S lehkou neohrabaností první lekce se dají znovu do tance.*)

(*Ze zahrady vtrhne dovnitř Chloe.*)

CHLOE Já ji zabiju! Já ji zabiju!

BERNARD A já je!

VALENTIN Co se to ksakru děje, Chloe?

CHLOE (*nenávistně*) Matinka!

BERNARD (*Valentinovi*) Vaše matka nás načapala v té chajdě.

CHLOE Šmírovala.

BERNARD Těžko. Zachraňovala teodolit.

CHLOE Půjdu s tebou, Bernarde.

BERNARD Ne, to teda ne!

CHLOE Ty nechceš?

BERNARD Jistěže ne. Proč taky? (*Valentinovi*.) Omlouvám se.

CHLOE (*v slzách vzteku*) Proč se omlouváš jemu?

BERNARD Tobě taky. Vám všem se omlouvám. Promiňte, Hano - promiňte, Hermiono - promiňte, Byrone, promiňte, promiňte, promiňte, a teď už můžu jít?

(*Chloe toporně vstane, plačtivě.*)

CHLOE No když...

(*Thomasina a Septimus tančí.*)

HANA Jste hnusný pacholek, Bernarde.

(*Chloe se k ní prudce otočí.*)

CHLOE A vy si hleďte svého! Co vy vůbec víte?

HANA Nic.

CHLOE (*Bernardovi*) Stejně to stálo za to, víd?

BERNARD Bylo to úžasné.

(*Chloe vyjde dveřmi do zahrady, vrací se na večírek.*)

HANA (*ozvěnou*) Nic.

VALENTIN Vy hajzle. Odvezl bych vás, ale jsem trochu nalitej. (*Vyjde do zahrady za Chloe. Zvenku, volá.*) Chloe! Chloe!

BERNARD Průser.

HANA Ach... (*Vzdává se.*) Bernarde!

BERNARD Už se těším na vašeho *Génia místa*. Doufám, že svého poustevníka najdete. Myslím, že předem to bude nejbezpečnější. (*Opatrně otevře dveře a vyhlíží ven.*)

HANA Mám jistou představu, kdo to asi byl, ale nemůžu to dokázat.

BERNARD (*s lehkovážným rozpínavým gestem*) Jen to publikujte! (*Odejde a zavře za sebou dveře.*)

(*Septimus a Thomasina elegantně tančí. Thomasina je okouzlena sama sebou.*)

THOMASINA Tančím teď valčík?

SEPTIMUS Ano, má paní.

(*Septimus vykrouží závěrečnou otočku, která je přivede ke stolu, kde se Thomasině dvorně ukloní. Zapálí její svíčku.*)

(*Hana si jde sednout, ulejšvá se z večírku. Nalije si sklenku vína. Na stole jsou geometrická tělesa, počítač, karafa, sklenky, hrnek na čaj, Haniny referenční knihy, Septimovy knihy, dvojce desky, Thomasinin svícen, petrolejová lampa, jirňinky, nedělní noviny... Hraje klavír.*)

(*Ve dveřích se objeví Gus. Chvilku trvá, než si uvědomíme, že to není lord Augustus, aspoň dokud si ho nepovšimne Hana.*)

SEPTIMUS Vezměte si svůj esej, dal jsem vám za něj ve slepé víře jedničku. Pozor s tím plamenem.

THOMASINA Budu na tebe čekat.

SEPTIMUS Nemůžu přijít.

THOMASINA Smíš.

SEPTIMUS Nesmím.

THOMASINA Musíš.

SEPTIMUS Nepřijdu.

(*Thomasina odloží svícen a svůj esej na stůl.*)

THOMASINA Tak nikam nejdu. Ještě jednou, když mám narozeniny.

(*Septimus a Thomasina začnou opět tančit valčík.*)

(*Gus postoupí kupředu a Hana se lekne.*)

HANA Hu! - to jsem se lekla.

(Gus vypadá nádherně. Nese staré, poněkud odrbané tuhé desky stažené stuhou zavázanou na klíčku. Přistoupí k Haně a vrazí jí svůj dárek do rukou.)

Ach... (Položí desky na stůl a začne je otevírat. Jsou to pouze dva na hřebetu spojené kartony, do nichž je založena Thomasinina kresba.) „Septimus a Plautus.“ (Gusovi.) Tohle jsem hledala. Děkuju ti.

(Gus několikrát přikývne. Potom se jí neohrabaně ukloní. Je to starodávná poklona, vyzvání k tanci.)

Ach, bože, já přece... (Po krátkém váhání vstane, napřáhne k němu ruce a ve zdrženlivém odstupu začnou trochu nemotorně tančit.)

(Septimus a Thomasina dál plavně tančí na hudbu klavíru.)

O P O N A

Poznámka překladatele: Z Byronových básní *Hle, v kráse jde a Temnota* je citováno v překladu Hany Žantovské (G. G. Byron: *Lyrika*, Květy poezie, sv. 6, Praha, Mladá fronta 1959).

Z *Antonia a Kleopatry* Williama Shakespeara je citováno v překladu E. A. Saudka (W. Shakespeare: *Tragédie II.*, Knihovna klasiků, Praha, SKNLU 1963).